

GS

George Abrams

— ed.

Landwehr 398

$5500—

LLXY
JUmJ

#17339

HADRIANI IVNII MEDICI EMBLEMATA,

AD

D. ARNOLDVM COBELIVM.

EIVSDEM AENIGMATVM LIBELLVS,

AD

D. ARNOLDVM. ROSENBERGVM.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini.
M. D. LXV.
CVM PRIVILEGIO.

QVORVM PRINCIPVM AVCTORITATE CAVTVM SIT CHRISTOPHORO PLANTINO, NE QVIS PRÆTER EIVS VOLVNTATEM HAD. IVNII MEDICI EMBLEMATA EXPRIMAT, AVT DIVENDAT, IN EXTREMO LIBRO DECLARABITVR.

CLARISSIMO SPLENDIDISSIMOQ. VIRO ARNOLDO COBELIO, QVÆSTORI ÆRARIO HOLLANDIÆ MERITISSIMO HADR. IVNIVS MEDICVS.

IANVARII Calendas anni auſpices largiendis ſtrenis ſacrauit antiquitas. àtque ea conſuetudo iam inde à Tatio Sabinorum Rege in poſteritatem tranſmiſſa eſt: quem verbenas felicis arboris ex luco Streniæ, noui anni auſpices, primū accepiſſe auctor eſt Symmachus, argumento indubitato viris ſtrenuis eas conuenire, atque ob virtutem deberi. Decreueram itaque veterum factū imitator non otioſus aſſectari, ornatiſſ. Cobeli, ac dedicato tibi, miſſoq; ſtrenæ vice libello Emblematum Ca-

lendas præuertere, ſed voluntatẽ eam ſedulitas quædam ſibi inſtans nec ferè vnquam ſibi ſatisfaciens abrupit: eam tamen occaſionem elapſam eo minùs iniquè patior, quo libri moles magis excreuerit, quo Emblematũ numerus ſit auctior, hoc eſt, quo largior vſura fenori acceſſerit. Bonæ fidei cõtractus reſcindi nequit, cõperendinari poteſt, habita fenoris ratione. Itaque ſeriùs ad te xenij loco proficiſcentem libellum, ex corollarij ſuperpondio nihilo deteriorẽ putabis. Neque verò ex prolixitate captare fauoris auram ſtudui, quando vnumquodque Emblema libelli materia futurum fuerit, ſi compendio operoſam verborum ſtruem prætuliſſem; ac niſi tam poſſe occupato tibi diſplicere prolixitatem cogitaſſem, quàm mihi aut deſiderãtibus aliis eſt grata. Nimirum malui eundem mihi linguæ modum, qui eſt ingenij,

qui

qui eſt fortunæ. Scripſi autem plura, quàm iniunxeras, vt delectũ inſtituere tibi ſit integrũ, itidem vt fit in luſtratione exercitus, vbi triariis & veteranis primus habetur locus, capitecenſis & gregariis numero ſummotis. Pluſculum operæ poſitũ eſt cùm in reddenda ſymbolorũ ratione, quæ obſcurior paulo eſt, eo quòd breuitatem captanti, ſingulis verſuũ quadrigis, & picturæ typum & ſymboli rationem includere neceſſum fuerit, tum in explicando picturæ apparatu, vt ne pictor, quia locis diſiungimur, quidquam hîc deſideraret. Adde quod impenſiùs & de induſtria ſategi, varietate metrorum condire opus, vt vniformis lectionis faſtidium hac parte leuaretur. Vale feliciter & nos ama. Harlemo ſub Idus Ianuarias.

IO. SAMBVCVS HADR.

IVNIO SVO. S.

ACCEPI tua Emblemata; de quibus etsi tu nimium modestè sentis, aliud tamen fore publicum iudicium videbis: nam & sana, & varia, elegantiaq; sunt, & facilè auctorem, officinamque testabuntur. Quòd verò mea tantopere expetis, ante Aprilem ob sculptoris & pictorum moram vix apparebunt: quæ si videris, minuetur desiderium legendi ea, & verè τῶν κοπρίων ἐκβλητότερα dices. Tu verò tandem nobis Sudam restitutum, epithetorum Græcorum explicationes, Nonium, & alia extrudas: nec, quasi nondum absolueris, otium differédo quæras; teque ad alia accingas; vt, quando Erasmum vestrum ingenio æquare cœpisti, numero quoque lucubrationum inferior ne sis: dumque ætas, viresque permittunt, τὴν τοῦ χρόνου συνέχειαν συναφείᾳ quadam καὶ εἱρμῷ velut librorũ, qui nisi eruditi esse nequeunt, posteris repræsentes. Vale, & Sambucũ amare pergito, sed minùs laudato: quis enim, quàm ego, me nouit meliùs? Antuerpiæ, IIII. Idus Februarij. Anno M. D. LXIIII.

Repre-

Reprehendere procliue: & animum apertum esse debere.

Nocte satus, genitore orb⁹, sum nomine Momus,
Dente Theonino singula rodo lubens:
Fingi hominem caussor clathrato pectore; apertis
Sensibus occultum vt nil specus ille tegat.

Rabularum odium.

Grunnitum ſuis immundi cane peius & angue
Indus Elephas inuiſum habet.
Obſtreperos rabulas, qui litibus omnia miſcent,
Odiſſe par eſt Principem.

Gloria

Gloria immortalis labore parta.

Ad reuerendiſſ. Cardinal. Granuellanum Ant. Perrenotum.

Tortilis, & caudam ore tenens hic termite lauri
Ambitur anguis, & ligonem circuit.
Gloria continuos nunquam moritura labores
Sequitur, virens´que in ore viuit perpetim.

Impunitas ferociæ parens.

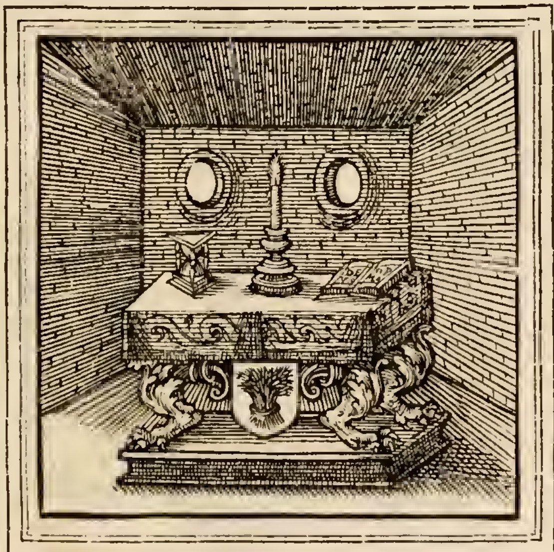

Insultant pauida hic natio musculi
Clausis muscipulæ carcere felibus.
Sublató que metu fortè periculi
Crescit tunc animus degeneri insolens.

Vita

Vita mortalium vigilia.

Ad D. Viglium Zuichemum Præsidem.

Inuigilare libris, ſtudio metirier horas,
Pars vitæ eſt princeps: otia vita fugit.
Fama vehit vigiles, ſepelit'que obliuio inertes:
Hoc liber explicitus, clepſydra, lychnus habẽt.

Ex

Ex pace rerum opulentia.

Aureolum dextra gestat Pax Attica Plutum,
Læua tenet cornu plenum vbere copia.
Gliscit opum satias, & rerum copia læta,
Pax vbi Marte triumphato viget aurea.

Quod

Quod in te eſt, prome.

Ad clariſſ. virum Ioachimum Hopperum Conſil. Reg.

Rimaris tundendo ſinus tibi pectoris altos,
Et vitam Soboli das Pelecane tuæ.
Perſcrutare animũ, quære in te quod latet intus:
Ingenij in lucem ſemina prode tui.

Calum-

Calumnia dira pestis.

Hic radio lætifero tacta, velut ſidere, Paſtinacæ,
Exuitur celſa pirus deciduã luxuriem comarũ.
Haud aliter vipereo vaniloquus dẽte calũniator
Attalicas vertere opes, cõditionẽq́, poteſt ſuperbã.

Inui-

Inuidia integritatis assecla.

Ad Cornelium Susium Hollandiæ Præsidem.

Palma caput tollit cælo ardua, cuius ad ima
Rana loquax, stabulantur & hydri.
Oppugnāt proceres, quorū via consona recto est,
Degeneres, atque inuida lingua.

Deside-

Desiderium ſpe vacuum.

Ceruina potitur rabidus Leo: ſuſpicit catellus,
Captat'que rictu prædam inops opimam.
Sic hæredipetis aliena vorantibus, ſed ore
Sicco, euenit, quos funeris trahit ſpes.

Impro-

Improbè Deum fatigamus, votis vt nostris seruiat.

Ad Splinterum ab Hargen Eq. aur.

Latoiden Cadmæa Tyros deuinxerat auro:
Gradiuum tenuit compede Sparta grauem:
Præpete priuarunt penna Victoriam Athenæ,
Quisque suis votis cogit adesse Deum.

Vxoriæ dotes.

Illaqueata ſedet pedicis, pudibundáque velat
Vultum Venus Spartana flammeo.
Vxorem caſtus pudor, & conſtantia amoris,
Cuſtodia & ſui laris decet.

Pru-

Prudentia cum robore coniuncta.

Ad clariss. virum Philippum Cobelium Regium Consil.

Viribus Cyllenius integris stat
Iunctus cum senio graui.
Robur inuictum est, sapientia si
Firmes: qua sine, concidet.

Principum opes, plebis adminicula.

Pyramides Pharium monumēta perennia Regū,
Errātibus circūligat hedera sequax brachiis.
Regum opibus firmis plebs sustentatur egena:
Mentisq; constans firmitas viret perenniter.

Seipsum

Seipſum vincere, palmarium.

Ad Arnoldum Sasbotum Senatorem.

Pampineis criſtatus Epops, vide, vt æger ab vuis,
Munit adianti ſe virente ramulo.
Se Sophiæ monitis mens, ſerua affectibus, armat:
Temetique vires frangit abſtinentia.

Cuncta complecti velle, stultum.

Ventosas pueri bullas per inane volantes
Prendere dum satagunt, opera exit inanis.
Qui varia attrectat studia, aut venatur honores
Ambiguos, pueris mihi stultior ille est.

Coërcenda & exſtirpanda impietas.

Ad D. Iacobum Suſium virum doctiſſ.

Hoſtis colubris ales inſidet ſceptro,
Subſtrata quod Niloi equi premit terga.
Domat ſuperbos, impiosq́ue proculcat
Sceptrum æquitatis, noxiosq́ue conſumit.

Audito multa, loquitor pauca.

Aure concipit, parit
Mustela fœtum: postea in lucem ore.
Aure *dicta concipe,*
Diu at recocta parciùs prome ore.

Prouidentia.

Ad Iacobum Endium reipub. Holl. caussarum vindicem.

Quò sacer excurret Nilus in arua,
Præscius, alluuie libera ponit
Oua, monens meritò nos Crocodilus
Quæ fata immineant antè videre.

Exiguo contentus, potiora sperans.

Libat rauca rosas cicada hianteis,
Clausas præterit usui futuras.
Præsenti fruitur, suo beatus;
Et fatis melioribus parat se.

Eru-

Eruditionis decor concordia, merces gloria.

Ad doctissimum Ioannem Sambucum Pannonium.

Cor pedibus iunctis, rostris concordibus aurum
Naupliadæ prendunt, munera sancta, grues.
Gloria debetur studiis, atque assecla merces,
Concordes'que animos candor vbique decet.

Adula-

Adulator saluti reip. grauis.

Ut Leo, quem cæci vis lancinat effera morbi,
Sentit opem, si Simium edat, citam:
Palponem & dirum sycophātam qui eiicit aula,
Rex viru regnum vacuat graui.

Diuina ſcrutari, temerarium.

Ad Cornelium Muſium Delphum.

Immatura ſitim Pharia arcet Palma, eadem
Senſus præpedit, & linguam matura ligat.
Scrutans celſa Dei myſteria, lingua, animo
Hæret; at ille ſapit qui veſtibulum haud ſuperat.

Virgi-

Virginem pudicitiæ, matronam domus ſatagere.

Cernuus armiſonæ præbet Draco colla Mineruæ:
Domiportam at exterit Venus teſtudinem.
Virgo ſui ſatagit decoris bene prouida: at vxor
Frugi ſilet, nec limen excedit domus.

Medici

Medici Icon.

Ad Martinum Aedituum Medicum insignem.

Sceptriger, & lauro, baculó'q. instructus acerno,
Quid Draco, quid Gallus vult sibi, quid'ue Canis?
Imperat hic ægris, operosá que arte medetur,
Sedulus, & fidus, dignus honore, vigil.

Fortu-

Fortunæ inſtabilitas.

Stare loco neſcit certo Sors lubrica, ſedes
Quærere docta nouas:
Hinc pedibus mutilam, & ſubnixã remige pẽna
Smyrna Deam poſuit.

Sermo

Sermo de Deo apertus, mens sit occulta.

Ad Iohannem Becanum Medicum clarissimũ.

Persea fert linguæ similes, sacra Isidi, frondes:
Typum' que cordis poma turgida exprimunt.
Sermo, index animi, de numine sentit apertè;
Cor cæco operculo intus arcanum tegit.

Principis calamitas, priuatorum dissimilis.

Stat vidua quercus læto honore frondium,
Quas rapido Boreas decussit asper turbine.
Princeps auitum, sæua cui refixerit
Imperium Nemesis, tuetur is gentis decus.

Sacer-

Sacerdos castus & animi liber.

Ad Matthiam Herium.

Quid fugitas hederã manib. cõtingere Flamen?
Solidum quid annulum atque nodosum fugis?
Illaqueatricem Venerem vitato sacerdos;
Sis liber animi, nec mali tibi conscius.

Sero detrectat onus, qui ſubit.

Iugo repanda colla ſeruili eſſere
Exuere molliter paras taure irrita.
Sero recuſat, qui capeſſiit, iugum,
Connubium que, munera & ciuilia.

Idem

Idem ſalutis & exitij fons.

Ad Antonium Hofſlach Aduocatum.

Nos necat elleborus; capris adipẽ auget, aui'que:
Idem ignis fomes, & populator opum eſt.
Inſontem & ſontem facundia præſtat eundem:
Nunc eſt exitium, nunc medicina ſalus.

Celeritatem mora, & hæc illam vicissim temperet.

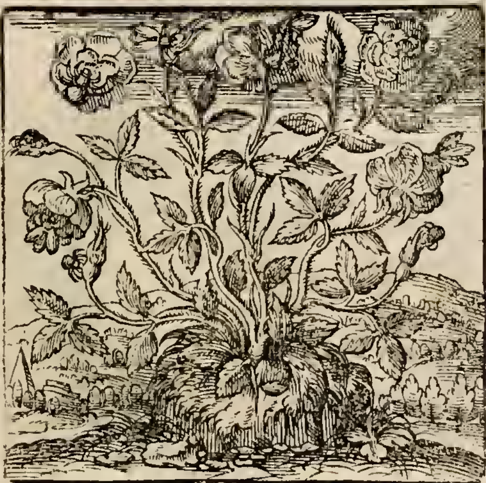

Quid scamno reses, obtendis testudinẽ & alas?
Humũ hinc premis vestigio, calce hinc cælum appetis?
Temperiem cũctis adhibe, remoram iniice; si sis
Celer nimis, velocitate tempera moram.

Boni

Boni adulterium.

Ad Ioannem Zurenum Harlem.

Funesto Arachnen flos idem succo replet,
Api'que mella sufficit liquentia.
Concordiæ litis'que idem dictum est parens:
Scriptura prauis sica, fit scutum bonis.

Vinum ingenij fomes.

Vuiferum Bromiũ, volucrem ſed præpete penna,
Quid tacitæ poſuiſtis Amyclæ?
Tollit humo ingeniũ Bacchus, mentẽ erigit altã,
Pegaſeáque velut vehit ala.

Quære adoleſcens, vtere ſenex.

Ad Andream Oſteruiçum Splinteri filium.

Hinc dum viget, duro labore exercitus,
Ephebus; hinc ſenex beato Copiæ
Cornu fruens, opum & dapis læta ſatur;
Iuuenem parare commonent, uti ſenem.

Veneris potentia.

Quid Cytheræa polũ fers vertice? vis mea ſcãdit
Cælum, & Ioui dat iura. quid papauera?
Sopio corda hominũ quãuis fera. roſcida quorſum
Mala? illices eſſe has voluptates puta.

Virtus difficilis, ſed fructuoſa.

Ad clariſſ. Hieronymum Tennerum, Regis Daniæ Cancellarium.

Pomum inſigne geris Cybeles, dura cute opertũ,
In torulis dulces cui ſtabulant nuclei.
Ardua vallatur duris ſapientia ſcrupis;
Dulcibus aſt eadem fructibus illa ſcatet.

Femina

Femina improba.

Cùm ruit in venerẽ, blanditur Echidna marito,
Mox ſatura inſertum præſcidit ore caput.
Improba palpatur, tentigine feruida coniunx;
Continuò letum poſcit anhela viri.

Malo

Malo oppreſſus, deterius formidat.

Clathrata caueæ macerie cluſa columbula
Incuruis aquilæ permetuit carpier vnguibus.
Formidat grauius ſollicita mente periculum
Afflictus: capiti is rite ſuo conſulit & rei.

Amoris ignis perpetuus.

Hinc tædam vt ſuus ignis edat teretem, vide
Illinc vt rapido male liquitur à rogo.
Viſæ tabet amans miſer igne puellulæ:
Abſens tabifico haud minùs vlcere carpitur.

Lin-

Linguam compeſcito.

Pigram quid aluum comprimis caua manu,
Quid vda labra, quid ſalax inguen Scytha?
Abdominis ſtudium, & grauem luxum fuge,
Linguamque frena prodigam vel maximè.

Deum & ama & time.

Myſteriis addicta Memphis æde pro ſacra
Sphingem biformem dedicauit, ſymbolum Dei.
Amato numen ceu piis mite, ac placabile:
Rurſus time, vt vindex inexorabile impiis.

Εἴξας νικῶν, siue victrix animi æquitas.

Ad Victorem Giselinum.

Vis Boreæ obnixas violento turbine sternit
Ornos: Arundo infracta eandem despuit.
Fit victor patiens animus cedendo furori:
Insiste, Victor, hanc viam & re, & nomine.

Biuium virtutis & vitij.

Hinc luxu compta, inde ſitu horrida femina pugnant
Alcidem in partes flectere quæque ſuas.
Nititur inculta hinc iuga ſcādere ſe duce Virtus,
Hinc Vitium pronos mergere deliciis.

Deum odisse impudentiam.

Pernix accipiter, piscis, Nili incola dirus
Equus, quid ordine hærent?
Symbolon hoc loquitur Phariæ tria verbula gēti,
Deus odit impudentes.

Iræ malagma philoſophia.

Getulus Leo non ſic aliud, quàm metuit
Tædam flammiuomam, qua rabies ſæua cadit.
Sidit trux animus vel facibus luciferis
Cæleſtis ſophiæ, aut ſupplicij terriculis.

Hinc dolor; inde fuga, grauis.

Quid, Cerue, Cressa fixus arundine
Laxas habenas præcipiti fugæ?
Hæc sors amantis, quem fuga concitat:
Mentem intus exest vulnus atrox nimis.

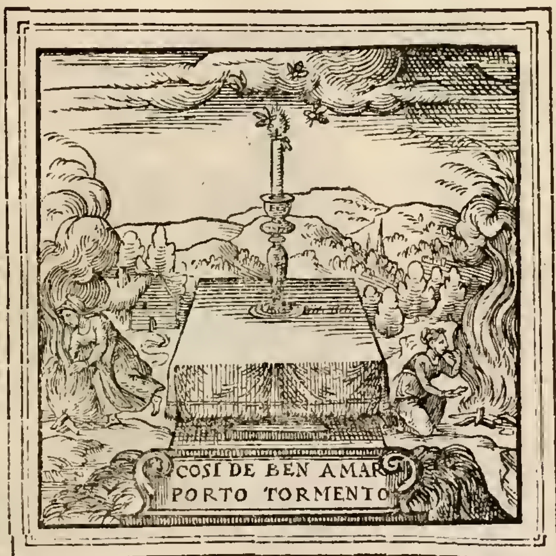
Princeps ne cui aures seruas præbeat.

Sublimem ære Iouis statuã, patula aure carentẽ,
Sacrarat Minoïa Creta.
Principis est, regnum dextra moderãtis habena,
Seruam ne cui commodet aurem.

Amo-

Amoris ingenui tormentum.

En vt igneum facis coruscæ lumen
Insilit culex proteruus, ac necat se.
Haud secus suos Amans misellus igneis
Persequens, crucem inuenit, suum que funus.

Vxoriæ virtutes.

Teſtudo premitur pede; clauem dextra retentat;
Vacat obſtruendo dentium ſepto altera.
Ne vaga diſcurſet coniux, neu futilis eſto;
Ipſamq́ue cura opum tuendarum addecet.

Nec igni, nec ferro cedit.

Bipennis hinc, fax inde viuum ignem vomens,
Nexum adamãte suo decussat annulũ probè.
Fortis animus, constans'que, victor omnium,
Despuit intrepidus pericula & sæuas cruces.

Venter, pluma, Venus laudem fugienda ſequenti.

Quò fugitiua ruis, quem'ue auerſata relinquis
Gloria clara virum?
Deſero ſuffultum pluma, Veneris'q. miniſtrum,
Mancipium'que gulæ.

Veri-

Veritas tempore reuelatur, dissidio obruitur.

Quid penniger Saturne in auras virginem nudam rapis?
Quid feminarum cœtus aggesta obruit terra scrobem?
Specu emicãtem veritatẽ, temporis natã, triplex
Obruere pestis apparat; Lis, Inuidia, Calumnia.

Discor-

Diſcordia exitialis.

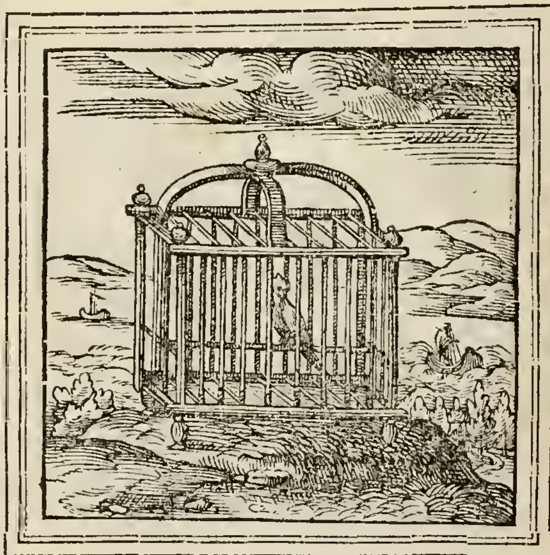
Sanguineã quatiẽs haſtã, caput horrida echidnis
Folle focũ ſubigit, flãma vnde fumusq́; exſilit.
Exitiale parens animat diſcordia bellum,
Improba lingua mali, cædiſque ſeminariũ eſt.

Candor ingenuus.

Exſorbet ſaniem hulcerum atra muſca:
Mel dulce haurit apis thymo ex amaro.
Doctos ingenuus decere candor,
Obtrectatio liuidos putatur.

Animi scrinium seruitus.

Luscinia veris nuncia,
Mutescit inclusa caueæ.
Est seruitus scrinium animi,
Linguamque vinclo præpedit.

Locu-

Locuples satellitium diuitum.

Et pilis horret, tractú que obserpit Iülus
Arquato, ac præfert agmine mille pedes.
Ansati incedunt proceres, glomerant'q. superbos
Gressus; assequitur longa caterua comes.

Assi-

Assiduitas duri victrix.

Ad Petrum Iunium filium.

Fistucas auro triplices, monumenta laboris
Continui, semper Susia gens coluit.
Assiduus labor, & sollers industria, quid non
Edomat? huic cedunt omnia, dura licet.

QVAE ratio Athenienses olim mouit, vt cum publicis exsecrationibus sancirent; ne quis vlli vnquam viæ ignaro indicium denegaret; ea nos quoque adducti non nihil operę sumpsimus in emblematum nostrorum origine, vsq́. ostendendo: ita tamen, vt interea quàm minimùm à vera eorum ratione & natura recederetur. Non enim ignoramus, eo plus venustatis, & gratię istiusmodi scriptis accedere, quo ingenium acuunt magis; hoc est, quo suspensum diutius & sollicitum Lectoris animum tenent; maioreque posteà, quàm intelligũtur, cum voluptate in sui admirationẽ rapiunt: prę sertim cùm apte, subtiliterque inuenta solidi quid & pręclari iucunda obscuritate, quasi obtento velo, tegunt. Itaque, etsi amicorum non nulli meliùs legẽtium auiditati consultum iri putarent, si vnicuique symbolo sua interpretatio statim subiungeretur; nos satius tamen esse iudicauimus, ordinem plane diuersum sequi: & alterã quasi operis partẽ ipsum facere commentarium; qui, hariolandi, coniectandiq́. palma priùs in medio posita, aut bene iudicantibus deinde succinat, aut minùs assequentibus facultatem intelligẽdi subministret, ductorisq́ue, vel, si ita placet, interpretis vicem subeat. Idem de ęnigmatis consilium secuti sumus, in quib. ea quę ibi pręfati sumus, hęrentem facile expedient. Vale.

MOMVS *reprehensionis conuicii'que Deus apud priscos fuit habitus, quãdo etiam vitiis, morbis'que, & multis etiam pestibus sua illi præfecerunt numina. Hunc Hesiodus poëta in Theogonia Noctis filium prodidit, absque genitore: quo fit vt nonnulli secuti fidem editionis Venetæ longè omnium mendosissimæ lapsi sint: Somnum parentem illi attribuentes. Erroris occasionem dedit vox, ὄυ τινι, quæ, nemini, significat, eam'que lectionem interpretes Græci agnoscunt, & sequuntur; cùm alij legisse videantur, ῷ τινι, id est, cui, vt referatur ad somnum, non animaduertentes, quòd hunc Nocte editum fuisse dixerit, quódque incæstum matris cum filio inuecturi sint. Cur autem fabuletur Noctis filium Momum, sine patre: hãc mihi perspexisse rationem videor, tum quod vitilitigator in altissima ignorantiæ atque errorum caligine versetur, & luce ingenij defectus studióque aliena reprehendẽdi nihil ipse rectũ gignat, sed emissitiis oculis aliena peruideat: tum quòd ex occulta & abdita ratione illa carpendi libido nascatur. Sine patre verò, quod incerto auctore & è vulgo plerunque oriatur istud reprehendendi calumniandique studium, quomodo vulgo conceptos*

ptos

ptos dicimus, qui certum patrem demõstrare non possunt. Ob superiorem rationem etiam fuscum et coloris mustelini faciem pictura illi tribuit, additis nigris & dentibus & vnguibus; qui maledicentiæ symbola sunt, iuxta illud Epigrãmatarij:
Nigros contorsit liuidus vngues.
Idem alatus pingitur, quòd reprehensione, ac maledictis nihil pernicius; quæ facillimè emittuntur, citissimè excipiuntur, & quaquauersum latissimè diffunduntur, vt sensit Cicero pro Plancio. quo spectat & Alcæi versus:
Μώμυ λαιψηρὰς ἐξέφυγεν πτέρυγας, *id est,*
Pernices Momi pennas effugerat vnus.

Epigrammata græca Momũ effigiant senem subiecta manu fulciẽtem calua tempora; quæ species innuit senile plærunque esse reprehendendi vitium, eóque morbo laborantes vitilitigatores, cogitabundorum more, meditari semper ac comminisci quod carpant. Adiungo illi & Inuidiam indiuiduam comitem: hoc consilio, quòd æmulatio fermè accendat foueat'que istud vitium. Fabula notissima est ex Luciani Hermotimo de sectis, quam compendio recensebo. Nata inter Palladem, Neptunum, & Vulcanum contentione,

quis vtilius opus commonstraret, Neptunus taurum, siue vt alij, equũ velut arationi, vecturæq. accommodum in primis animal in medium statuit: Pallas domicilium ostendit, cuius vsus contra iniurias aëris omnes inseruiret: Vulcanus fictum hominem pro facilè præstantissimo opere exhibuit. Delectus arbiter Momus, præter alia quæ carpsit, caussatus fuit in hominis opificio præteritos fuisse ab artifice clathros, seu fenestellas, pectoris parieti inserendos; per quos, ne quid occultum lateret intus, introspici posset. Idem etiam Veneris sandalium, vt argutum nimis atque loquax, calũniatus fuisse legitur. Porrò nihil in vita mortalium tam numeris omnibus absolutũ, tam doctum, tam rectè factum inuenias, quod non, innatus Momis quibusdam, calumniandi & carpendi morbus conuellat, aut saltem incessat: adeo procliuius fuit sæculis omnibus, μωμίζειν ἢ μιμίζειν, *id est, Momum quàm mimum agere. Itaque tum hunc ad sensum refertur Emblema, quòd reprehensioni obnoxia sint omnia: tum etiam ad id, quod prudentissimè, doctissiméque dictum à Socrate memorat Vitruuius, oportuisse hominũ pectora fenestrata & aperta esse; ne occultos haberent*

rent animorum ſenſus; ſed ad conſiderandum patentes: ſiquidem corde nihil ſinuoſius, nihil inſidioſius fabricata eſt natura; vt ſolius Dei ſit ſenſus & cogitata hominis inſpicere atque pernoſſe. Pictura. Senex pingatur caluus, colore fuſco, liuidis dentibus vnguibuſque, alis ſupra humeros extãtibus, læua caput ſuſtentans cogitabundi in morem, dextræ indice extento verſus effigiem quandam hominis, clathratum pectus habẽtem: adſtent procul Pallas cum domicilio: Neptunns cum equo: proximè illum Vulcanus cum homine ſuo, ita vt ſimulachrũ hominis clathratum diuerſum ſit ab homine Vulcani, velut Momo deſignante, talem oportuiſſe fingi. Quod ad picturam Deorum attinet, ita ſemel ſtatuo: Neptunus nudus pingatur, capillitio cæruleo, altera tridentem complexus, altera manu equum habena tenens, pede delphinũ premens. Vulcanus atro colore vt faber, rugoſus propter aſſiduos ad incudem labores, læua malleũ tenens, dextra hominem à ſe fictum cõmonſtrans, claudus, capite præferens pileum cæruleum, cuiuſmodi fermè figura ſpectatur Ducis Veneti tiara. Palladis effigiem dabo Emblemate 15.

Carmen est Heroicum cum dimetro Iambico, quale illud Horatij:

Nox erat, & cælo fulgebat luna sereno
Inter minora sidera.

SVS *animal est infestissimum Elephanto, vsqueadeo vt vel solo illius stridore atque grunnitu audito, immanis illa bellua in fugam agatur; id quod hostilia tela facere nequirent: vnde insulsum illud Mahometi, plani & impostoris perditissimi, commentum, risum quibusuis commouere possit, prodẽtis olim diluuij tempore in arca Noæ Suem Elephãti sterquilinio geniture suæ originẽ acceptam referre, vt ex eius fimo enatum. Sed vt hoc ridiculum, quippe ab homine rerum naturæ ignaro proditum; ita illud confirmat auctorum vnanimis consensus: siquidem præter Plinium, Orum, Zoroastrem, Senecam Ælianus libro de animantibus primo, suis stridore minimo terreri elephantum locuples testis est: qua ratione cognita, Romani commisso cum Pyrrho Epirotarum rege prælio, victores exstitere; cùm elephantes eius regis obiectis suibus in fugam compulissent. Memorabile adeò est nec silentio obliterandum, quod à Megarensibus factum proditur, eodem auctore*

ctore l.16.c.36. quòd cùm ea vrbs arctissima obsidione ab Antipatro Macedone pressa, acerrimè oppugnaretur; oppidani sues liquida pice perlitos priùs, admotáq. flāma succensos in hostilē exercitum immisere, qui depascente iam illorum corpora incēdio, latè grassantes, ac horribili stridore in confertum elephantorum agmen delati, belluas velut in rabiem concitas disturbatis ordinibus in fugam verterunt. Huc faciunt verba historici, quæ nobis integra seruauit Suidas in hunc sensum. E vestigio appensa de turri sue, periculum quod ab elephante ingruebat, euitarunt. siquidem atrocem grunnitum cùm mox edidisset suspensus porcus, elephas id non ferens inhorruit. Illud verò tanquam controuersum ambigi potest, natiuum'ne sit quoddam atque intestinum inter hæc animalia dissidium, cuius caussa mortaliū ingeniis sit incognita; an quod raucum illum stridorem, vocem'que auribus asperam natura exhorrescāt: cuius rei gnari, qui pullos elephantū educant, iam inde à primis annis sues adhibēt, vt assuetudine paulatim mali illud vincāt. D. Amb. in Hexaëmero videtur istud referre ad prærogatiuā quādam à natura singulis animāti-

bus donatam. Suibus aptissimè comparantur non insulsi modò, & à Minerua alieni homines; verùm vel maximè lingulacæ, & à rabie non malè dicti rabulæ, qui cælum terræ miscent: Item parasiti, quibus similiter ut suibus anima pro sale data videri potest: quod olim venustè dixit Cleanthes: qui omnes si à Regiis exsularēt, rectiùs cum rebus humanis ageretur. Pictura poscit elephantem auerso capite & crispata promuscide fastidiosum: Suem contrà elephanto impudenter obsistentē, ac retracto rictu grunnitum mētientem.

Emblema III.

EMBLEMA, *nisi fallor, ab Illustrissimo Cardinali Granuellano* ANTONIO PERENOTTO *usurpatum, elegans cum primis, & illustri laborum eius, virtutum'que heroïcarum assecla, rectéque factorum comite Gloria dignissimum. Videtur autem heros ille, cum omni posteritate nominis sui memoriam qui adæquauit, innuere voluisse, ingentes, ne dicam perpetuos esse exantlandos labores, Herculis ritu, ei qui adspiret ad amplissimum illud virtutis præmiū, Gloriam videlicet; quæ concors est & consentiens bonorum*

rectè

rectè iudicantium atque incorrupta laus, eáque perennis; quæ cùm vitæ breuitatem, tum iuges laborum periculorum'que molestias, sempiterna posteritatis cōmemoratione solatur; hominibúsq. per suos veluti gradus ab humo in cælum adscensum præbet. vsqueadeò illa altissimi cuiusque & optimi animum noctes, dies'que exstimulat, accendit, atque concitat; vt per labores ad honestissimum illum veræ virtutis fructū, eundem'que immortalem peruadat: (nimirum exsulat hinc popularis illa fama, adumbrata quædam illius imago.) Sic ante Salaminem ipsam à mari obrutum iri hariolatur non falsus Cicero, quàm Salaminij tropæi, quod Themistocles erexerat, memoriam: prius'que Leuctra Bœotiæ funditus interitura, quam Leuctricæ victoriæ, duce Epaminōda partæ, gloriam. Neque verò huius loci est, aut temporis effusioribus habenis in istius herois labores, atque inde natam mox gloriam prouehi; cùm singularibus ea commentariis debeantur. Pictura autem passim obuia est; vbi ligonem, qui fodicat orbem terrarum, anguis mordicus suam caudā ore tenens circumplectitur: eum'que ipsum serpentem laurea corolla medium ambit.

Carmen est Asclepiadeum monocolō, quale est illud Horatij:

Mæcenas atauis edite regibus.

N A T I V V M *dissidium atque interneciuum bellum esse Feli, cum fugace Murium gente, vsqueadeo vt etiam cinere eius animalis diluto fugari abigique mures sit proditum, nemo est qui ignorat: nimirum à Natura doctam videmus, suspensis alto silentio vestigiis, occultóque speculatu, & certo caudæ quam vibrat libramine, in musculos exsilire: vt nunc inanē ac superuacuam sim collocaturus operam, si in re clarissima disertus esse velim. Monet autem symbolum, cuius meminit Suidas, nimia licentia & impunitate proposita insolescere homines. Metus supplicij sceleros os in officio continet: quo amoto aut negligentiùs obito, increscit ferocia & sceleratè agendi libido. Verissimè dictum est in Miloniana, maximam illecebram esse peccandi, impunitatis spem. Pictura postulat geminas muscipulas, quibus inclusæ sint feles, murium agmine liberè choræas circumquaque ducente.*

N O N

NON *hic de ea vigilia nobis ſermo eſt, quam toto triennio paſſus fuiſſe legitur immortalis ille omnium ſcriptis Mæcenas, qui Somni molliciem nullis potuit libaminibus, nullis victimis flectere: ſed de ea quæ Demoſthenē coryphæum & principem oratorum fecit, qua antelucanas fabrorum operas præuertere magna cum ambitione conſueuerat: Sed de ea qua Iulianus Imperator noctes diſpartitus fuit in triplicia officia, quietis nimirū, Reipub. & Muſarum: Sed de ea qua Alexander Magnus ſubiecta brachio ænea concha, tinnitu comploſæ peluis, vbi pilam argenteam manu tractatam remiſerāt nerui ſopore laxati, euigilare ſolebat: Sed de ea quam reuera vitam vocat Plin. quæ in iis præcipuè viget; in quib. animus inquies opere paſcitur; id quod de te dici patientibus auribus non abnues, Vigli vigilantiſſime, qua duce tot prouinciarum commodis aſſiduè inuigilaſti hactenus non ſine valetudinis diſpēdio; qua tot iam annis magna cum laude Præſidem concilij egiſti, partáque immortali gloria tibi tuiſque eam facem præluxiſti, cuius nunquam intermoriturus ſit fulgor, eodem, quo orbis terrarum, termino incluſus. Proinde, qui veræ gloriæ amore ducimur,*

id nos

id nos ope summa contendere decet; vt & Reip. & in commune consulẽdo, testemur nos pluribus horis vixisse, & Sõno temporis furi, aut (vt Ariston aiebat) publicano, mediam vitæ partem interuertenti, portionem deduxisse. Frugi nanque temporis cum laude dispensatores, à morte etiam fax immortalis, veræ virtutis assecla gloria, nunquam extinguenda comitatur. Symbolum Viglij vulgatissimum pingẽdum erit; quo hinc liber explicitus diligentiæ, illinc clepsydra temporis parcè admetiendi argumento, atque horum in medio lychnuchus cum ardente face, posthumæ gloriæ testimonio, libitinæ imposita simul omnia exprimenda venient.

Emblema VI.

Hexametrum est carmen cum Dactilico Simonideo, pentimetro acatalectico, quale memoratur illud à Seruio Honorato:

Parthenopæus erat puer Arcadiæ decus.

PAVSANIAS *in Atticis scribit Athenis exstare Pacis simulachrũ, Plutum filium gestantis: quod iterum repetit in Bœoticis, ingeniosè fabrefactum à Cephisodoto statuario scribens. Est autem Plutus siue Pluto diuitiarũ deus: quanquam*

quam diuersissimos hos esse annotat Lilius Gyraldus, manifesti erroris conuictus vel ipso Pausania iudice: apud quẽ priore loco Πλοῦτωνα παῖδα legas; posteriore Πλοῦτον, eodem sensu. Siquidem Plutonem ideo præfecit diuitiis antiquitas, quòd ex imis terræ visceribus; imò ab ipsis inferis petantur opes. Non absimili ratione Thebis primaria Bœotiæ vrbe, Fortunæ statuam positam legimus apud eũdem auctorem, Plutum puerum gestantis, innuere volente artifice, fortunam matrem esse aut alumnam diuitiarũ. Quod ad picturam attinet: Pax femina pingitur nitido vultu, adspectu pulchra, oleagina corolla redimita, læua Amalthеæ cornu omni fructuum genere redundans, dextra Plutum puerum tenens, claro symbolo, quòd non è bello, sed beneficio pacis crescant opes. Plutus autem puer pingitur volucer, aureus totus, oculatus, teste Philostrato in Imaginibus: nam cæci Pluti significatio, vt ominosior, ab hoc loco excludenda est.

PELECANVM, *quem à rostri magnitudine* ῥάμφιον *nominat auctor* κοιρανίδων *anonymus, auē paludibus Aegypti peculiarē tradit, prolis suæ amātissimam, quæ pullorū suorum proteruiam atque impietatem merita morte vlta, mox facti pœnitens, pertuso latere suo, pullos mortuos vitali sanguine, quo animantur, irrorat: quod ipsum præter Isidorum commemorat D. Hieronymus, non eadem tamen fide; quippe qui pullis à serpentibus enectis id officij præstari dicant, cùm ille ad iniuriam parenti illatam hoc referat. Nihil virum ingenuè litteratum magis addecet; quàm citra omnem dissimulationem nihil occultum premere, quod vsui & commodo esse queat; ita se suas'que operas commodare, vt appareat effusum benignitatis sinum nulli, nisi prorsus à Gratiarum limine peregrinus ille sit, claudere velle. Callimachus Hecalen* φιλοξενίας ἀκλήιστον στέγος *habuisse testatur: Cimonis Atheniensis ædes Laciadis suis patuere: Musarum fores semper apertæ etiam prouerbio teste innotuerunt. Vir et litteris & humanitatis artibus imbutus, vt illic; ita hîc quod æmuletur gnauiter, inuenit: vt nedum benignitate priuatim cōmodus sit; sed & officiis publicè*

publicè; vt Reipub. literariæ, vt patriæ, vt amicis, vt viris bonis prosit. Is itaque penetralia rimatur sua, nihil abscondit, ingenij dotes, quæ varias ad res à munificentissimo bonorum largitore Deo vnicuique tributæ sunt, non modo non supprimit, sed claram in lucem profert, totum se denique effundit. Talem te, Hoppere Iureconsultorum coryphæe, præstas communi patriæ, talem amici agnoscunt, talem te Respub. litteraria sensit: &, nisi concatenatorũ laborum, otium illud Musis sacrum interpellantium, circulus, Principum curis inuoluisset, locupletiùs sentiret, immortalibus fœcundissimi ingenij fructibus fruitura. Picturæ ratio notior est, quàm vt in ea operam collocem explicanda.

Emblema VIII.

Carmen est Choriambicum Callimachium, constans tetrametro & amphibrachy siue bacchio, quale est illud:

Armipotens Mars genitor Romulida, te, venias, precamur.

PASTINACA *is piscis est, quẽ Græci τρύγονα, interpretes plerique omnes Turturẽ perperam appel-*

appellant: Hollandis nostratibus, ab aculeata iaculi in modũ cauda, Pylstaert nominatur. huius radius (aculeum ita vocat Plinius) tam letalem præsentaneique veneni vim habet, vt arboris quantumuis ramosæ, ac vegetæ, & amœnissimo frondium virore florentis caudici infixus, mox folia defluere faciat: quo amisso honore, truncus quoque celerrimè exarescit; neque multò post siderata, atque è solis immenso ardore, solíque squallore exsiccatæ arbor fit similis. Plinius lib. 9. cap. 48. & lib. 32. cap. 2. huiusce rei fidem facit, nullum vsquam exsecrabilius venenum esse asserens, quam sit radius in cauda pastinacæ eminens, qui radici infixus arbores necet. hoc telo patrem Vlyssem interemit Telegonus, accepto à Circe matre exitij indicio. quam rem graphicè describit Oppianus in Halieuticis, in hanc fermè sententiam vtcunque versibus à me expressam.

Nil Trygonis diro radio exitialius vsquam est:
Martia non tela, aut nigri quæ lacte veneni
Spicula Achæmenidum tinxit gens aspera bello.
Vbere stet quamuis fœtu, & frondentibus arbos
Luxuriet ramis, vernóque virescat honore;
Vulnere si tristi radicem punxeris imam,

Mox

Mox labat omnis honos, coma defluit, ipsa decorem
Exuit hinc viridem crudeli saucia tabe.

Non minùs præsens virus habet exitialis ac pestifera delatoris lingua; quæ florentes dignitatibus euertere, fortunisque omnibus exutos, ad incitas redigere potest. Pingatur itaque pirus florens, eiusque trunco affixa adhæreat pastinaca: sed ita vt radius ille, de quo diximus, caudici impressus clarè videri queat.

Emblema IX.

Carmen est Heroicum Archilochio tetrametro catalectico comitatum.

PLVTARCHVS *in libro, quem de silentibus Pythiæ oraculis scripsit, commemorat Corinthi in Oeco (quod ædificium à Cypsello tyranno consecratum fuerat) inter templi anathemata exstitisse Palmam æneam, cuius ad radices insculptæ visebantur ranæ & natrices, hydros vocant. Emblemate isto, tametsi ad diuersum sensum ibi torqueatur à Diogeniano, innui existimo, à vitilitigatoribus (libenter enim Catoniana voce cum Plinio vtor) obstreperis ac maledicis inuidorum*

 linguis

linguis, exitiali veneno armatis, impeti illorum vitas, qui non obliqua, sed recta ratione ad dignitates rerum'que fastigia emergũt, dissimiles Ruffini, Eutropij, eius'que farinæ aliorum, prauis artibus diuitias & honores aucupantium: quorum conatus omnes eò tendunt, vt euersos fortunis omnibus exuant probos & innocentes homines, cùm isti innocentia sua freti, calumniatorum latratus & inuidorum molimina sublimes facilè despuant. Palma ardua, primæ'que nobilitatis arbor est, onerum'que grauium victrix, frondibus nunquam vidua; quæ opibus honoribus'que pollentes aptissimè exprimit: cuius ad radices positæ visuntur ranæ (quarum rauca illa & odiosa coaxatio nulli ignota, calumniatorum significationem haud dubiam habet.) & hydri, nullis serpentium veneno inferiores si Plinio credimus; per quos virulentus inuidorum alienam famam incessentium sibilus denotatur.

Loga-

Logaœdicum Archilochium, Ithyphallicum Marius Plotius nominat, cuiusmodi est illud Flacci.

Soluitur acris hyems grata vice veris & fauoni,
Trahunt'que siccas machinæ carinas.

PINGATVR *Leo otiosè recubans in gramine non procul ab armento pascente, raptæ prædæ mordicus inhærens: ita enim solet ex omni numero, quamtumuis ingēti fame stimuletur, vnum pecus diripere comedendum: adstet illi Canis limis feram suspectans, & prædam ingratis (quod dicitur) oculis frustra deuorans. Symbolum optimè quadrat in hæredipetas, qui alienis funeribus inhiant, & per mortes incerta spe bona aliena captant, sæpius delusi, vt iuuenis ille apud Lucianum in dialogis, quem mors inopina ante seniem, cuius funeri propter summas opes imminebat, rapuerat. Competit & in quosuis qui ambitu tenentur, & sacerdotia aut honores aliis possessos venantur.*

MEMORIÆ proditum est à Diodoro Siculo Bibliothecæ decimoseptimo, & à Q. Curtio, Tyrios eximia religione coluisse Apollinem: cuius numen sibi tutelare vt propitiarent, sibique modis omnibus conciliarent, tẽpore obsidionis, quam grauem & funestam ab Alexandro Magno experti sunt, simulachrum eius Dei aurea catena basi columnæ, cui insistebat alligasse, vt ille scribit; aut vt alter, aræ Herculis vinculum illud inseruisse, velut illo Deo Apollinem retenturos. Similiter Pausanias in Laconicis refert peruetustum Spartæ exstare simulachrum Martis compedibus irretiti, quo vinculo proprium sibi ac Reipubl. perpetuum bellatorem illum Deum, nec vnquam suæ vrbis desertorem futurum, velut in peculio obligatum voluerunt. Neque aliorsum Victoriam deam, cui pennas dedit, volucrem'que finxit antiquitas, ἄπτερον, inuolucrẽ, alis'que orbam & fano & statua decorarunt Athenienses, augurantes perennem ipsis fore Deæ præsentiam, negatis illi alis quibus auolaret. Gẽtilitatis deliræ somnium istud fuit, nimis quàm superstitiosum, existimantis quali quali honoris obsequiique lenocinio, Deum in vota nostra, eáque perfunctoria & inuti-

inutilia pellici, ad modũ pueritiæ, quæ crepundiis deliniri capique solet; atque ita in ordinem cogi posse. Quare stultũ est, ne dicam impium ac profanum, putare diuinum numen toti mortalitati iuuandæ comparatum, tam pusillum esse & otiosum, vt palpationibus tantùm non nostris ac veluti poppysimis titillationibusque cedat & expugnetur. Pingantur tres isti dij seorsum in templis concameratis, Apollo catena aurea columnæ alligatus: cætera peculiaria indicia Fulgentius & Cornutus ista tradunt, nempe vt pingatur iuuenis, imberbis, capillo promisso aureóque, laureo serto redimitus, cum arcu & sagittis in dextra, citharam tenens læua, cum Coruo aue illi sacra adstante. Mars sit compedibus vinctus, alioqui loricatus, galeatus, pugione accinctus, flagellum manu tenens, vt Albericus philosophus scribit, altera clypeum, nudo pectore, vt Isidoro placet, cum lupo animali ipsi sacro, aut gallo secundum alios. Victoria, quam apteron, id est, inuolucrem dixerunt Athenienses, pingatur sine alis, virago vt solet dextra manu punicum malum tenens, læua cassidem: nam hac specie colebatur Athenis, vt Heliodori testimonio cõfirmat Harpocration:

posteri deinde sculptores alas illi iunxerunt, nimirum Bubali pater Anthermus, aut, vti Aristophanis scholiastes vult, Aglaophon Thasius pictor; quam alis aureis ornat Comicus Aristophanes illo versiculo:

Α᾽ὐτίκα πέταται νίκη πτερύγοιν χρυσαῖν.

Mox aureis pennis volat Victoria. Exstitit & Romæ simulacrum Victoriæ alis viduum, quæ cælitus tactæ defluxerāt; in quod Pompeij titulo epigramma legitur, in hanc sententiam:

Roma caput rerum, nunquam tua gloria obibit:
Nam victrix Dea te haud deseret inuolucris.

Emblema XII.

Carmen est hexametrum, cui associatur Alcmanium constans trimetro brachycatalectico, vt est illud: *Spernis decoræ virginis toros.*

SPARTÆ *in templo Veneris Armatæ contignationem fuisse exstructam, quæ Veneris cognomento Morphûs, à forma (vt apparet) dictæ, numini fuerat sacrata, memorat in Laconicis Pausanias: simulacrum erat ex cedro factum, sedentis habitu, compedibus vinctæ, caput obnubente flammeo, siue calyptra: addit Tyndareum Dio-*

scuro-

ſcurorum patrem pedicas illas adiungi curauiſſe, fidei ſymbolo, quam maritis deberent vxores arctiſſimam: tametſi illius infelicitas in filiabus proſtitutæ pudicitiæ macula famoſis, à Steſichoro Lyrico prodita, ſatis'que decantata eſt. Porrò compedes indiſſolubilis vinculi coniugalis & arctiſſimi amoris ſignificationem habent. Flammeum verò (quod luteum eſt capitis velamentum) & pudoris argumento capiti imponitur, & fauſti ominis ergô, ceu connubij indiſſolubilis. Illud de pudore declarat Claudianus in raptu Proſerpinæ, ibi:

Flammea ſollicitum præuelatura pudorem.

& Lucanus Pharſalidos lib. 2.

Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem
Lutea demiſſos velarunt flammea vultus.

Poſtremum confirmat flammei vſus aſſiduus flaminis vxori, cui diuortium facere nulla ratione leges permittebant. Sedens autem meritò pingitur, vagæ Veneris odium inſinuans. Pingatur Venus ſubſellio inſidens, pedicis constricta, vultu flammeo obtecto, nuda, dextra Cupidinem videntem cõplexa, ſiniſtra tria mala aurea ferens: adſtent illi geminæ columbæ, aues illi ſacræ, Cornuto teſte, cùm propter puritatem, tum propter illices

 blandi-

blanditias, quarum indicium facit frequens harum auium ſuauiatio. Nihil autem magis decere honeſtam matronam, quam velatam conſpici, vult D. Clemens Alexandrinus, exemplo Creüſæ vxoris Aeneæ, quæ ardente iam patria non dum abiecerat curam velaminis.

Emblema XIII.

Carmen eſt Sapphicum præpoſitum Glyconio, quale illud Boëtij:

Cùm polo Phœbus roſeis quadrigis
Lucem ſpargere cœperit.

SYNESIVS *libro de Regno adminiſtrando ad Arcadium, vel, vti Nicephorus vult, ad Theodoſium iuniorem ſcripto, negans in viribus ſolis poſitam eſſe fœlicatem principis, eam prædicat eſſe abſolutam omnibus numeris vitam, quæ potentiam prudentiæ conſociat: quæ res coniunctæ robur inexpugnabile cõciliant; diſiunctæ verò inualidum & inutile: quãdo videlicet aut robur prudentia ſit deſtitum, aut prudentia viribus defecta. Quapropter, inquit, ſapientes Aegyptios in hoc ſum admiratus frequenter, qui geminũ Mercurij ſimulachrum ſimul conſtituunt; alterum iuuenta florentis, alterum maturo ſenio venerandi:*

volentes

volentes innuere, eum, qui rectè Rempub. aut regnum ſit adminiſtraturus, coniunctam cum prudentia fortitudinem habere debere, quaſi alterutrum inutile ſit abſque alterius ope. Neque alia de cauſſa Sphinx apud illos pro templorũ foribus poſita viſitur, & quæ ſequũtur infra XLII *emblemate recitata. Huc ſpectat Hor. illud: l. 3. Ode 4.*

Vis conſilij expers mole ruit ſua.
Vim temperatam Dij quoque prouehunt
In maius: iidem odere vires
Omne nefas animo mouentes.

Eandem ſententiã comprobat Iſocrates ad Demonicum ſcribens. Robur cum prudentia coniunctum prodeſt, qua ſine, plus habenti incommodat. Quod ipſum & Milonis Crotoniatæ exitus abundè docuit.

Emblema XIIII.

Hexametrum verſum ſequitur Ariſtophanium metrum tetrametro brachycatalectico abſolutum: ſeu tetrametrum Colurum: ita namque à Mario Plotio, cuius libellum de metris aliquando inuulgabimus, nominatur, quale eſt illud:

Marcent lucernæ, ſol propinquat, non tamen vocas.

PYRAMIDES, *quas otioſam ac ſtultam regum Aegyptiorum pecuniæ oſtentationem nomi-*

nat Plinius, vastæ fuerunt & insanæ substructionum moles, aliquot soli iugera cõplexæ, partibus fermè quatuor angulorũ lateribus ab imo in acumen desinentes, sic dictæ, quòd in ignis speciem, in conum extenuentur; quarum fastigiata excelsitas paullatim gracilescẽs, vmbras quoque consumit, vt, præter Solinum, Ammianus scribit lib. 22. Fuisse eas regum Aegypti monumenta, & inter septẽ orbis miracula habitas tradit geographus Strabo. Quia verò inconcussa vel maximè, stabilissimáq. inter omnes figuras figura quadrangula, Galeno teste, habetur, hinc est quod monarcharũ aut regũ fortunas huic cõparari appositè credam: aut etiã constantis animi virum, qualẽ describit Q. Catulum Cicero, *quem neque periculi tempestas, neque honoris aura potuit vnquam de suo cursu, aut spe, aut metu dimouere. Priori rationi hedera aptè conuenit, vtpote sese ipsa sustinere prorsum que serpere impotens, ni pedamenti adminiculo vtatur, ac flagellis suam muniat imbecillitatem. talis est plebis ac minoris conditionis hominum status, quibus principũ opes fulcimento sunt & ornamento. Neque posteriori rationi absonus est viuax & perennis huius plantæ viror:*

quip-

quippe cùm magnanimi & fortis viri, qui humana omnia premit, et ad omnes casus infractum gerit animum, laus cum æternitate certet, perpetuò victura. Diuersa planè hinc ratio est hederæ arborem scandentis, vt quæ solet succũ viresque illius omnes in se rapere ac demum enecare: quod in eos quadrat qui alienas opes sub titulo & prætextu patrocinij in se corriuant, atque emungunt. Aliter etiã Marcellinus li. 15. hederæ cõparationem ad opulentos transtulit, apud Imperatorem delatos, qui præsidia potiorum pulsabant, iisdémque tanquam hederæ excelsis arboribus adhærentes, absolutionem precibus mercabãtur. Sunt qui emblematis huius significationem calumniati, ad creandam principi cuidam viro, qui hoc symbolo vtitur, inuidiam, eius sensum aliò detorserunt, velut qui circumsessum tenuerit Galliarum Regem et hederæ instar circumplicatum, ne quis ad eum pateret aditus sine ipsius assensu. Sed istud quid aliud est, quam genuinum emblematis sensum corrumpere, atque peruertere, & animam illi adimere.

Heroi-

Heroicum cum Iambico trimetro.

VPVPA *auis eſt criſtata, plumis in capite inſtar criſtæ plicatilis ſubrectis, quam Galli, vn hupe, appellant. Hanc ſcribit Orus vbi ſenſerit ex vuarum, quas appetit ſummopere, eſu nimio noxã ſe iucurriſſe, decerpta adianto herba, quam officinæ capillum Veneris nuncupãt, mederi ſibi, ramulum̃que eius herbæ ore circumferentem, obambulare. Quibus temulentia valetudinem con cuſſit atque labefactauit, ij abſtinentiæ ramulo ſe luſtrent. Qui affectibus violentis tyrannis, aut (vt voluit Plato) loris reſtibuſ́ue nos vltro citróque in diuerſos motus trahentibus, obnoxij ſunt, ij à diuinis placitis & verbo diuino remedium petant, & mentem, quæ paſſionibus illis animi turbidis tanquam regina quæpiam imperare debet, obmuniant: que victoria primaria eſt & potiſſima, ſeipſum vincere. Qui peccata ſua rite expiari cupiunt, luſtrent ſe lachrymarum adſpergine & immerſabili pœnitudinis ramulo.*

Metrum

Metrum hexametrum, cui ſubiungitur dactylicum Steſichorium, à Steſichoro, cui familiare fuit, nomen ſortitum, conſtans pentimerro acatalectico, quale eſt illud à Mario Honorato recenſitum:

Marſya cede Deo, tua carmina flebis.

PINGATVR *puerorum grex geminus, quorum altera pars bullas ſiue pompholygas è conchylio (in quo ſmegma, quem ſaponem dicimus, cum momento aquæ commiſtum ſit) in aëra difflet: altera eaſdem iridis in modum diſcolores & purpuraſcentes ſectetur atque comprehēdere ſtudeat, ſub quorũ pedibus non malè ſubſcribi poſſit diuerbium illud Italis in ore frequens,* ET TVTO ABBRACCIO, ET NVLLA STRINGO. *Nemo neſcit bulla nihil eſſe vanius aut inanius, cõparata illi iam olim caducæ mortalitatis vmbra. Itaq. quadrabit aptiſſimè in eos qui diuerſis artibus ſcientiiſ ue animum adiiciunt ſimul, varia in ſtudia diſtracti: aut qui pluribus muniis honoribuſ que ſimul inhiant: aut quacunque tandem in re inſatiabili animo nuſquam ſatisfacientes huc illuc nutant. hi namque parum proficiunt, ſuáque ſpe eluſi ſæpenumero diſcedunt.*

HIP-

HIPPOPOTAMI *impietatem immanem esse, monumentis litterarum proditum est à veteribus; adeò vt ne patri quidem, per quem vitæ vsuram accepit, parcat: qua de re etiam alibi scripsi. At ciconiam serpentium certissimum esse exitium nemo infitias iuerit, qui eam longis colubris inuisam dici Virgilio didicerit: qua de caussa necasse ciconiã capitalis noxia fuit apud Thessalos, quòd eorum regio prouẽtu serpentium abundaret, si Plinio credimus. Sceptrum verò gestamen Regum, qui priscis sæculis iudices erant caussarum; ac proinde etiam iustitiæ dicatum fuit. Quo symbolo indicatur impietatem (quæ vitiorum omnium fundamentum est, & qua flagitia ac scelera omnia continentur) coërcendam esse & vindice gladio castigandam, atque è medio tollendam, non secùs quàm à ciconiis solet serpentium genus. Res per se clara est. Equo fluuiatili in dorso erigatur sceptrum, cui ciconia insistat.*

Metrum

Metrum est Archilochium acatalecticum, comitatum Iambico Hipponactio, cuiusmodi est illud Flacci:

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar.

MVSTELAM (*inquit Plutarchus libro de Iside & Osiri*) *plerique arbitrantur & affirmãt per aurem initum pati, atque concipere, sed ore partum edere, natalium sermonis quadam similitudine. Anaxagoras, alij'que nonnulli phisici prodiderunt Mustelam pariter & Ibin ore parere; teste Aristotele libro de generatione animalium tertio, cap. 6. quorum sententiã illic conuellit. Aristeas vt istud ipsum confirmat; ita paululum detorquet symboli explicationem. sic enim sonant eius verba. Mustela auribus cõcipit, quod ore parturit: itaque eius esu interdictum est Leuit. 11. Iudæis; vt hoc symbolo insinuaretur, perniciosissimũ esse homini morem, quòd, quæ auribus acceperit, eadem verbis exaggerans maioribus malis inuoluat. Hugo Card. in superiorem Leuitici locum euariat nonnihil à prædicta opinione; siquidem mustelam marem ore generare, feminam aure concipere annotat: quàm fideliter, ipse viderit. Orus etiam mustelũ piscem huic cognominem*

minem ore parere ſcribit: ſimiliter & Zezes. Huc alluſum videtur à Lycophrone in Alexandra tenebroſiſſimo poëmate, cùm Meduſam Gorgonem appellat δειρόπαιδα γαλῆν, id eſt, Muſtelam iuguliparam, velut collopuerperam, propter fabulam, quæ fingit Chryſaorem & Pegaſum è ceruice eius exſtitiſſe, truncato illius capite. Ad ſymbolum faciunt Epicteti verba admonentis à natura mortalibus vnicam datam eſſe linguam, aures geminas; vt loquendis audita duplo ſint plura. Demonactis apud Lucianum documentum eſt auribus ſæpius quàm lingua vtendum. Epaminondas à Pindaro laudatur hoc nomine, quod haud facilè alter inueniretur, qui plura ſciret ac pauciora loqueretur. Picturæ ratio per ſe euidens eſt.

Emblema XIX.

Alcmanium eſt dactylicum tetrametrum hypercatalecticum, ſimile ſecundo Boetij carmini, cuius initium:

Heu quàm præcipiti merſa profundo.

CROCODILVS, *cui à croci metu nomen eſt, exitiale malum, quadrupes vtroque elemento infeſtum & terra & flumine, linguæ expers,* dentibus

dentibus ſerratis, eorum'que ordine pectinatim ſe ſtipante, maxilla inferiore immobili, vnguibus immanibus, cute adeò inuicta, vt ictus tormento quouis adactos eludat atque repercutiat tergore, metatur locum nido prædiuinatione quadam & naturali prouidẽtia eum deligens, ad quem ſummus Nili auctus eo anno ſit acceſſurus: neque alibi incubat oua, quæ candida ſunt anſerinis ſimilia. Hæc de Crocodilo ex Plinio lib. 8. ca. 25. Solino cap. 45. Marcellino lib. 22. & Herodoti Euterpe. Addit Plutarchus libro de Iſide, Aegyptios certum coniicere Nili incrementi terminum ibi fore, vbi oua excluſerit femina: nam cùm in humido fouere nequeãt Crocodili, & procul à fluminis alueo parere metuant, ita exactè præſentiunt naturæ tacito inſtinctu quod futurum eſt, vt acceſſu fluuij in pariendo, incubandóque (quod alternis obſeruant mas & femina) vtantur, atque ita oua arida & inhumecta conſeruẽt. Monemur prudenter rerum ſatagere, longéque antè conſultare atque videre, quàm quid ſtatuamus aut agamus.

Carmen eſt Phalecium à Phaleco inuentore ſic nuncupatum, quod & hendecaſyllabum à ſyllabarum numero, quale illud Martial.

Vitam quæ faciunt beatiorem.

C I C A D A *inſectum eſt, quod rorem lambendo viuit, nec alterius alimoniæ indigum, cantu ſe oblectat. Pingi poſſunt plures cicadæ, quæ floſculos (qui ad ornatum varij pingantur) dehiſcentes & explicitos, rore madidos, aduolitent ac depaſcant, à ceteris, qui etiamnum intra calyces ſuos ſiue alabaſtros abditi latent, abſtineant. Qui ſua ſorte, licet exigua, contenti ſunt, bonis præſentibus fruuntur: liberali interim ſpe ducti, fore, vt aut induſtria aliquid adiiciat, aut principum liberalitate accedat, aut hæreditas portum oſtendat, quod omne lucro deputant, & veluti probè ſibi fœneratum prætereunt. Non diſſonum hinc eſt Italicum hendecaſyllabum.*

Di queſto mi contento & meglio ſpero.

INSIGNIVM *vsus peruetustus est, quando Anubin & Macedona, Osiridis filios armorum insignibus vsos fuisse iam tum memoriæ prodidit Diodorus, canis exuuio alterum, lupi rostro alterum, tanquã animalibus ab ipsorum natura non alienis. sic Tydeus apud Aeschylum in clypeo depictum præfert cælum stellatum, cum luna medium vmbonem occupante: Hippomedon Typhonem fumos ore efflantẽ: Parthenopæus Sphingem: Perseus Gorgonis colubriferum caput; Veneris genetricis Iulius, alij Pegasos, Minotauros, Harpyias, Leones, Vrsos, Aquilas, Angues, Fuscinas, alius aliud. At gentis tuæ istud insigne aut symbolum, Sambuce doctissime, non otiosum ac iners aut gloriũ existimo, in quo visuntur binæ grues (non sine caussa Palamedis, vnius inter omnes Græcos sollertissimi artium insignium inuentoris, aues nuncupatæ) hinc pedibus saxum, firmitatis argumento, illinc cor, fontem & retinaculum omnium honestarum actionum, concorditer complexæ, rostrisque annulum aureum, ceu debitam sibi mercedem appetentes. Multiplex hic cognitio animum simul præstringit: nam vti Grues altiuolæ sunt, nubila volatu tranantes; ita doctissi-*

mus quisque non humo assidet, sed mente cælestes etiam sedes adit, imò penetrat; neque id solùm, verumetiam gloria æternitatis affectatrice, sidera pulsat, & nubibus caput inserit. Eadem etiam vigiles, quod noctu lapidem pede sustinent, vt oppressas somno, laxatis neruis, strepitus cadentis lapidis expergefaciat, diligētiæ summæ indicium faciunt. Quam istarum auium sollertiã in exemplum rapuisse mihi videtur Alexãder Macedo, non abs re Magni nomen adeptus, qui globum argenteum brachio capiti subdito tantisper continebat (quoties lucubrandum illi erat) dum remisso neruorum tenore delapsus, tinnitu peluis subiectæ, somnum illi abrupisset. Annulus verò (quem Promethei inuentum perperam, vt quo ipse Caucaso alligatus fuerit, alij Lacedæmonijs falsò attribuunt, quòd ferreus illis in vsu fuisse legatur) in se recurrens & ἀπείρων, immortalitatis nunquam vllo sæculorum spatio finiēdæ index esse meo quidem iudicio videtur. Quòd si hariolari in re mihi obscura licebit, crediderim duorũ coniunctissimorum fratrum operam præclaram Principi aliquando suo nauatam, maxima constantia parique cōcordia, ista genti tuæ peperisse insignia,

insignia, laudabiliore ratione, quàm cicatricum insignia Salustianus ille commendarit, vt, quibus gloriæ infinitas, annuli opes, adamantis argumento à Principis liberalitate honestamentum ac decus accesserint. Effigiationem quid attineat præscribere, cùm per se ipsa è superioribus abunde elucescat.

Emblema XXII.

Carmen est Heroicum cum dactylico Alcmanio tetrametro acatalectico, cuiusmodi est illud Boëtij:

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebræ
Luminibus'que prior rediјt vigor.

ORVS *Apollo qui Hieroglyphica scripsit, refert Leonem, vbi febricitarit (familiaris autem huic feræ morbus febris est, præsertim quartana, si Phileti, qui de animantibus græcè scripsit carmine, credendum est) simia solere vesci, saluberrimæ escæ loco. Non repugnat Plinius, nisi quod morbi vim eleuans, ægritudinem fastidіј tantùm sentire dicit, in qua medetur sibi gustato simiarum sanguine, quæ lasciuia immodica in rabiem eum agunt. Confirmat idem & Philostratus lib. de vita Apollonіј tertio: Leones medicinæ gratia simiis insidiari scribens. Quin & Aelianus om-*

nigenæ historiæ lib.1.cap.9. ægrotãti leoni cetera remedia inutilia scribit, præter simiam, cuius esu pristinam valetudinem recuperet. Idem in libris de animalibus lib. 5. cap. 39. medelæ rationem & morbi discrimẽ distinctius his ferè verbis aperit, Leo, inquit, supra modum ingurgitato cibo, remedium quærit, aut à quiete abstinentiáque aut simiam nactus deuorat: quo cibo alui proluuium excitatur, molestáque saburra exoneratur. Simiis aptissimè comparari possunt impostores, assentatores, & parasiti, qui ad gratiam loquuntur, & principum auribus insidias faciunt: siquidem δημοπιθήκους *velut populares Simias vocat Aristophanes eos qui plebi assentantur & obsecundant, quando &* πιθηκίζειν, *quod Simiari notat, pro fallere, græca lingua vsurpat: est enim animal istud ad imitandum omnia dextrum, & habile. Tales autem pestes si quis aula exturbaret princeps, næ ille verè Augiæ stabulum repurgaret, & cum Hercule ac Constantino mon strorum domitor dici posset: hoc enim Aurelius Victor Constantino tribuit, qui aulicas illas perni cies, tineas sorices que palatij appellare solebat, vt Anaxilaus opum vermes: quibus confectis & expul-*

expulsis, ad incolumitatem rerum & sanitatem cuncta redire posse, non iniqua spes est.

Emblema XXIII.

Cyrillium metrum est, constans pentimetro hypercatalectico, quale hoc:

Pulcra puella comas ambit sibi palmitibus.

PALMA *Aegyptia, Theophrasto à fructu Balanus dicta, arbor est magna, non recta, sed con torta, folio myrto simili: Dioscoridi (à quo pictura peti potest, expresso eius vno ramo) πῶμα, à succi copia qui in poculi vicem conuertitur, & ab arcenda siti adipsos quoque vocata. Hæc priusquã maturuerit decerpta, sitim sedat: sin matura sumatur, sensum intercipit, gressum præpedit, linguã retardat, & obsessis mẽtis ac corporis officiis, ebrietatis vitium imitatur, vt Solinus memorat, cap. 45. memorabilium. Admonet hoc symbolum curiosam & profundam diuinarum rerum inuestigationem, eam'que maturis iam fructibus factam, hoc est, ab iis qui mysteriorum omnium co gnitionem absolutam se adeptos putant, periculosam esse: nam quo altiùs isti laborant arcana de Deo eius'que vniformi Trinitate perscrutari, hoc*

maioribus altioribusq́ue tenebris inuoluuntur, & in diuinitatis abyssum ineluctabilem corruũt. Simonides sapientiæ nomine percelebris olim, rogatus ab Hierone Syracusarum rege, Deum vt sibi definiret, poposcit sibi diem vnum: postridie rogatus vt fidem exsolueret, bidui spatium petiit: cumq́ue sæpius dierum numerum ingeminaret, atque Hieron admirabundus eius facti rationem requireret, respondit sibi tanto intricatiorem obscurioremq́ue videri rem, quanto diutiùs consideraret. Quò spectasse Aegyptios sacerdotes puto, qui sonum tantùm vocalium litterarum inconditum accinebant, indicantes se nulla ratione de Deo certi quid & explorati posse expromere. In hanc sententiam detorsit istud symbolum Hugo Eterianus, non postremæ eruditionis Theologus, cùm de Spiritu sancto aduersus Græcos disserturus sic initio operis loquitur. Dum supremæ philosophiæ principium delibare aggredior, aquaticæ mihi videor testudini esse similis, quæ fretum tranare cupiat: stupore cogitatus obsidetur; mens tabescit; lingua tanquam Aegyptiam palmam, quæ apud Græcos Adipsos (malè enim adiperos ibi legitur) vocatur, gustauerit, retardatur. Appositè me

me hercule ſymbolo vſum vides, in explicanda prouinciæ, quam arduam aggrediebatur, difficultate: nam diuina natura ne angelicis quidẽ, nedũ humanis linguis enarrabilis eſt, aut comprehẽſilis, vt D. Martialis Lemouicenſis Epiſc. ſcribit in epiſt. ad Burdeg. quod ipſum & Plato non tacuit, Deum indictũ & innominatũ vocans, quem inueniſſe haud ſit facile; intellectu comprehẽdere, impoſſibile: aut, vt Hermes Triſmegiſt⁹ inquit, Deum mente complecti res eſt ardua, ſed ſermone enunciare, impoſſibile. Huc ſpectat Iambus antiquiſſimus quem ex ore Socratis fluxiſſe, lib. de recta Confeſſ. memorat Iuſtinus martyr.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισι τῶν θείων σαφές, *id eſt, Rerum diuinarum nihil mortalibus exploratum eſt: quo innuitur, qualia ſint diuina, non eſſe inquirendum ſcrupuloſiùs. Præſtat itaque immaturas palmulas decerpere in ſacra philoſophia, quæ ſitim arcent: quippe cum videamus ſophos iſtos qui maturis frui ſe ſolos arbitrantur, arentibus faucibus, lingua impedita, ingenio hebeſcente ac caliginoſo, greſſu'que malè nutabundo, in ea ſurſum ac deorſum iactari volutarique: & ſapientem Athanaſij admonitionẽ ſequamur, docentis,*

 lib.

lib.3.aduerſ. Arrianos. curioſa & accurata perſuaſione potiorem eſſe fidem ſimplicẽ. Poteſt ſymbolũ referri & ad captioſas ſpinoſas'que diſciplinas, quæ cum fructu delibari poſſunt primoribus (quod dicitur) labiis; ita nãque ſitim reſtinguere valent: in quibus tanquam ad Sirenæos ſcopulos deſidere atque conſeneſcere, id demum inſanum eſt ſtudium: nam vbi eò res venerit, ſtupidi, cæci, dulci'que veneno ebrij, argutiarum fuligine audientium oculos præſtringere gaudent, ſed euanida, ſanctiſſimæ'que diſciplinæ nomen ementiuntur interim, vt luculentè diſſerit Herodes Atticus apud Gellium, lib.1. Neque malè vita aulica, huic Adipſo arbori comparari poſſit, quam aliquantiſper ſequi & deguſtaſſe ante maturitatem fuerit non inutile, ſed cuius illice ſucco, vbi maturuerit, plenis faucibus imbui, in eáque non immorari tantùm, ſed & immori, omnem noſtri agnitionem obliterat, mentem ſanam exulcerat, faſtu inflat, & Pallante (quem libertos ſuos nunquam alloquio dignatum ſcribit Tacitus lib.13.) inſolentiores reddit: nam ex infinitis vix vnum illic Eutherium inuenias, quem in Conſtantij Imperatoris comitatu ſolum integrũ, fidei continentiæ'q. culto-

cultorem, exstitisse, Marcellinus commemorat, lib. 16. A superiore, quam primo loco dixi, ratione non abludit fortasse, quod refert Clemens Alexãdrinus in Aegyptiorum sacrorum cæremoniis post Cantorem qui principem locum obtinet, sequi Horoscopum flaminem, qui altera manu Horologium, altera Palmam symbola gerebat.

Emblema XXIIII.

Carmen est hexametrum cum trimetro senarióue Iambico.

PRODITVM *est à Plutarcho libro de Iside, Phidiam clarissimi nominis statuarium, finxisse Palladis simulacrum, pedibus prementis Draconem; & alterum Veneris apud Elæos, pede calcantis testudinem: argumento in illa custodiæ sui, quæ virginem deceat; in hac silentij curæ que rei domesticæ, quæ matronam deceant. Draco autem appositæ Palladis (quã perpetuæ virginitatis honore insigniuerunt poetæ) pedibus substernitur, vt sedulam pudicitiæ, cui mille tenduntur insidiæ, curã virgini incumbere significetur; siquidem acerri-*

acerrima oculorum acie præstare Draco perhibetur: quo nomine thesauris omnibus custodiendis (inter quos aureo velleri, hortis'que Hesperidum) eius operam assignauit antiquitas. Pingitur autem Minerua virginis specie, oculis acribus & glaucis, hastam dextra, clypeum læua tenens: cuius vmbo Gorgonis anguicomæ caput præfert, veste ad talos vsque demissa, galea caput muniente, subiecto pedibus Dracone, cuius caput hastam attingat; ita enim ferè à Pausania in Atticis, & à Cornuto depingitur. Venus nuda pingatur, serto myrteo redimita intercurrentibus rosis, Cæsto, hoc est, baltheo vario & pulcerrimo infra pectus ambiente, dextra tenens tria mala aurea, læua columbam, pedibus testudinem calcans. Symbolicè nuditate simplicitatem & apertum pectus vxoris demonstrari existimo: per columbam, puritatem & blanditias: per aurea mala, casti amoris illicium: per cæstum, coniunctionem deuinctionem'que animorum: per testudinem, & siletium et anxiam rei familiaris curam, quippe cùm sommo silentio ingrediatur testudo, domum'que suam semper secum circumfert, vnde domiportam dixi, ex Cicerone libro de diuinatione

tione secundo, vbi veteris poëtæ versum commemorat, ænigmaticè testudinem circumscribentis, Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam.

Emblema xxv.

HÆC *germana est & viua Medici Icon: quæ quia propter concisam breuitatem obscurior est & intricatior, libuit eam per dialogismum reddere prolixiùs pluribus versibus, vt explicatiùs singula paterent.*

Qui Deus es? Phœbo satus atque Coronide. habes cur
Sceptrum? ægris vt rex impero. quid resides?
Sit sedato animo medicus. quid verticē inumbrat
Laurea? perpes enim viuit ab arte decus.
Nodoso baculo quid nitere? difficilem artem
Id notat. hinc cur stàt Gallus, & inde Draco?
Cura vigil medicum decet ac custodia. quid vult
Sub pedibus Canis? hoc symbolon est fidei.
Quid'ue tegit mentum propexa incanáq. barba?
Longa ætas firmat iudicium atque fidem.

Aesculapi⁹ Apollinis ex nympha Coronide filius, in deorum numerum olim receptus fuit, quoniam
rudem

rudem adhuc & vulgarem medicinæ ſcientiam paullò ſubtiliùs excoluiſſet, vt Cornelius Celſ. ait: quãquam Triſmegiſtus, interprete Apuleio, medicinæ repertorem falsò nominat. Huius ſimulacrum variis modis effigiauit antiquitas: nam apud Sicyonios imberbem ſtetiſſe, altera manu ſceptrum; altera pineam nucem obtinentem, memorat in Corinthiacis Pauſanias. in eadem hiſtoria refert à Thraſymede Pario exſculptum fuiſſe Aeſculapium in ſolio ſedentem, baculum tenentem manu, altera caput Draconis mulcentem, cum accubante cane. Conſentit in multis & Feſtus Pompeius, lauream inſuper illi attribuens. Ego collectis ſymbolis omnibus, & quaſi in vnam (quod dicitur) myconum coniectis, talem fermè medici ſiue Aeſculapÿ Iconem conflaui. Virum grauem pinxero, barbatum, throno inſidentem, laureatum, ſceptrum gerentem altera manu, nodoſum baculum altera, aſtantes illi hinc Draconem, hinc gallum, ſtratum'que ad pedes canem. Nunc commenti, ſymboli'ue rationes ſubiiciam. Aeſculapÿ nomen haud temerè in medicum competit, quippe cuius ſit placidè curare ægrotos. id quod Græcis ſonat vocis etymon

ἀσκεῖν

ἀσκεῖν ἠπίως. *Barba illi datur velut adultæ & longæ multarum rerum experientiæ argumentum. Sedentis imago denotat, sedato animo, neque vagum esse debere: Laurea coronatum existimo, ob eximium et immortale ex arte salutari decus: quanquam Festus eò referat, quòd laurus arbor sit plurimorum remediorum. Sceptrum illi cum Pausania tribuo, ut dignitas medici eo repræsentetur, qui Regis in morem ægris imperare debet: quo spectat inuectiua Galeni, libro primo Therapeutices: medicos sui temporis incusantis, quod mancipiorum ritu ægris subseruirent ac obsecundarēt, contra maiorum ab Aesculapio oriundorum morem, qui velut reges subditis, & veluti duces militibus, præscribebant ægrotis quæ fieri vellent. Bacillum nodosum tribuit illi antiquitas, ut difficultatem significarent artis plurimis rerum discendarum anfractibus nodisque difficilibus inuolutæ: tametsi Eusebius hoc interpretetur ægrotorum sustentaculum: & Cornutus libro de natura Deorum, quod medici opera confirmemur, ne tam properè in morbos incidamus: Draconem assistentem dant omnes. Cornutus tum propter diligentiam in curandis ægris*

ægris insomnem, tum quòd medici industria ægri à morbis veluti reiuuenescant, seniumque deponant, serpentium more, unde Macrobius, lib. 1. Saturnal. Aesculapij & Salutis simulacris Draco, inquit, subiungitur, quia præstant vt humana corpora, velut infirmitatis pelle deposita, in pristinum reuirescant vigorem. Præterea constat ædium sacrarum, adytorum, oraculorum & thesaurorum custodiã olim Draconibus assignatam fuisse, cùm quia acutissimè cernãt, tũ propter inuictas vigilias, quod sensit & Fest. at Plin. lib. 29. ca. 4. Dracone Aesculapio sacrum voluit, propter remediorũ, quæ illi insunt, multitudinem. Gallus eidem adiungitur, quòd vigilantissimum sit animal: nam sollicitum & vigilantem medicum requirunt res ægroti. Canem illi subiicio, vt animal fidissimum. quid autem medicum magis deceat, quàm indubitatã fidem, integritatemque ægrotis seruare? quæ res Philippum Acarnanem Alexandro commendatum habuit, licet parricidij crimine, sed immerito perstrictum. neque enim placet quod Festus ait, ideo adhiberi canem, quòd canino lacte sit enutritus. quod tamen apud Lactantium etiam legitur.

Heroi-

Heroicum præcedit Archilochium dactylicum dimetrum hypercatalecticum, cuius generis est illa Horatij oda:

Diffugere niues, redeunt iam gramina campis,
Arboribus'que comæ.

IN *nemine Deorum tam prodiga ingeniorum fuit antiquitas, quàm in Fortuna, vt quæ sola vtrãque paginam facere in ratione mortaliũ fuerit credita. Hinc tot eius cognomina, de quibus alij dixerunt, tot picturæ, tot diuersa simulacra; apud Artemidorum libro de insomniis secundo, Cylindro tereti insistentis: apud Pausaniam in Messeniis polum vertice sustinentis: apud eundẽ Cornu Amalthea gestantis, præsente alato Cupidine: apud Cebetem & Eusebium in pila sedentis & alatæ: apud Lactantium lib. 3. Copiæ cornu præferentis cum gubernaculo: apud Plutarchũ viscatæ: ita fortuna varietatis amica, etiam variè expressa est. Hanc Smyrna clarissima Asiæ ciuitas pedibus carentem exsculpsit, instabilitatis argumento; vnde iocus Apellis in Fortunam diuersa ratione sedentem à se effictam, dicentis eam nunquam stetisse: Alatam verò eadem Smyrna sculpsit, vt vagam nullí que perpetuò addictam.*

Pingatur itaque ſine pedibus, manum extenſam ita porrigens, vt pēnas ſuas cōprehendi non ſinat.

Emblema XXVII.

Heroicum eſt carmen cum trimetro Iambico aſſecla.

PERSEAM *arborem eſſe Aegypti peculiarē ſcribit Theophraſtus lib. 4. de plãtis, aſpectu venuſtam, ingentem, pyro aſſimilem cùm foliis, tum floribus, ramiſ'que: cuius etiã poma, quæ copiosè fundit, magnitudine pyrum repræſentant, ſpecie oblonga, amygdalacea, colore herbido, nuce intus pruno non diſſimili, ſed minore multo ac molliore, carne dulci admodum ac ſuaui. Qua ex deſcriptione deprehēdere licet Perſeam, noſtræ Perſico eſſe congenerem, ſpecie tamen diſſidentem. Nicandri interpres apud Perſas letalem priùs, tranſlatam in Aegyptum, terræ mangonio ſalubrem euaſiſſe ſcribit: cuius dictis atteſtatur non vno in loco Galenus, & locuples teſtis Iunius Columella lib. 9. iis verſibus:*

Stipantur calathi pomis quæ barbara Perſis
Miſerat (vt fama eſt) patriis armata venenis.
At nunc expoſiti paruo diſcrimine leti
Ambroſios præbent ſuccos, oblita nocendi.
Quin etiam eiuſdem gentis de nomine dicta

Exiguo

Exiguo properant mitescere Persica malo.

Quibus ex verbis facilè agnoscitur discrimen inter has arbores. Porrò nux huiusce arboris dura, turbinata, cordis figuræ nõ absimilis nucleum operit: innuente symbolo sapientiam nucleo assimulatam, operculo duro, reseratu difficili esse opertam debere. De hac Plutarchus, lib. de Iside, in hunc modum. Inter plantas quas fert Aegyptus, Perseam eximiè præ ceteris Isidi sacram esse voluerunt, quòd eius fructus, cordis speciem, folium, linguæ repræsentet: nihil enim inter omnia, quæ homini à Deo data sunt, diuinius est sermone, præsertim qui de Deo instituitur, neque maius ad veram felicitatem momentum obtinet. Hæc ille.

Emblema XXVIII.

Metrum est Iambicum trimetrum, cui subiungitur Archilochium, quale est Horatij illud in Epodis:

Plecti nihil me, sicut antea, iuuat
Scribere versiculos, amore percussum graui.

ARBOREM *pinxero quercum, vt solidioris ligni, firmioribus'q. innixam radicibus; qualis virorum principũ conditio est, q̃ priuatorũ, durabilior: cui altrinsecus immineat ex atro et turbulẽto*

cælo allatum hominis caput plenis buccis ſpirans (ita enim ventos pinxere veteres) decutiens'que folia, partim humi ſtrata, vi .dia licet, partim cadentia, paucis adhuc ſupe ititibus in ramo vno aut altero: cuius caudici circumuoluta ſchedula loquatur dictum iſtud Italicè: BASTA CH' IO VIVO. *Nil mirum eſt, neque verò abſurdum, arbori comparari virū principē, quando & Horat. Pompeiū Magnum multitudine pariter atq; magnitudine rerum geſtarum clariſſimū, allegoricè Ponticam pinū, & Syluæ nobilis filiam nominet. quin & Lucanus poëta eundem Magnum quercui ſilua arborum obſeptæ, eadem ratione comparat. Princeps, etiamſi de gradu ſit exactus diro nouercantis fortunæ ludibrio; non patitur tamen generoſos illos ſpiritus ita infringi aut peſſundari pro cæcæ ſortis libidine, vt quidquam auito progenitorum ſuorum ſtemmate indignum admittat: cuiuſmodi Gilimerem Vandalorum Regem commemorat Procopius, & noſtrū æuum talem non vnum protulit. Idem in virum fortem & infracti pectoris conuenit, honoribus opibus'que per inuidorum ſuggeſtiones exutū, contentumq; in otio paupere deliteſcere.*

Carmini Heroïco subiũgitur Iambicum trimetrum.

Apud priscos Romanos Flamini Diali tanta in religione habitam fuisse hederam comperimus, vt eam vel nominare, ne dicam tangere, inexpiabile nefas existimaretur; propterea quod is frutex vincit atque illigat lubrico palmitum errore, quocũque se applicat, uti Festus Pompeius indicat. Nimirum declarat istud symbolum, sacerdotem castum & ab omni lasciuia Venerea quàm maximè alienum esse debere: quando suos amatores ita circumueniunt Veneres & circũmuentos enecãt, vt hedera solet arboreas vires complexu arctissimo vitalis succi inanire. Eidem non licebat annulum solidum aut nodosum digitis inducere: nempe vt ab omni animi angore liberum, neque mali cuiuspiam sibi conscium esse debere ostenderet eum, qui rei diuinæ vacaret. Pictura postulat profanũ aliquẽ depingi, qui Flamini siue sacrifico (Flamẽ aũt pileo insigniebatur, cui virgula oleagina cũ pauxillo lanæ erat superimposita, cetero habitu nostris ferè similis, lineo amiculo togæ inducto, vnde Linigerorũ nomẽ) porrigat hederã, sed abnuẽti et vestigiũ reducẽti; & altera manu exhibeat annulũ circularẽ & solidũ.

Trimetrum Iambicū monocolon, in quo priores duo versus reciproci sunt, qui trāſpoſita à calce dictionum ſerie tranſeunt in pentametros, hoc modo:

Effere ſeruili colla repanda iugo
Irrita taure paras molliter excutere.

NEQVICQVAM *ſapit & ferre recuſat iugum, qui ſemel admiſit: quando & elephantos iuſſa facere, & Leones iuga ſubire videmus, haud temerè excutienda. Serò coniugij capiſtrum acceptum deplorat maritus, qui ſemel collum ſubmiſit. Aërem verberat, qui publicis muneribus, quæ curanda ſuſcepit, ingratis defungi parat. Pictura per ſe clara eſt.*

Emblema xxxi.

Symbolum iſtud ingenioſè & luculenter à Naſone libro Triſtium ſecundo explicatur, ibi.

Nil prodeſt, quod non lædere poſſit idem.
Igne quid vtilius? ſi quis tamen vrere tecta
Comparat, audaces inſtruit igne manus.
Eripit interdum, modò dat medicina ſalutem,
Quæq; iuuāt monſtrat, quæq; ſit herba nocēs.
Et latro, & cautus præcingitur enſe viator:
Ille ſed inſidias; hic ſibi portat opem.

Diſci-

Discitur, innocuas vt agat facundia caussas:
Protegit hæc sontes, immeritos'que premit.

Vsus rei salutem præstat, abusus necem aut detrimentum saltem adfert: certè ita demum vnumquod'que aut commodat aut officit, prout eo vel vtare vel abutaris. Lex eadem alio atque alio sensu accepta, quem grauaret, reum absoluit, innocentem inuoluit. Quàm sæpe scripturæ membra luxata & veluti assulatim conuulsa, aut in partes consecta, aut commate interstincta, hæreticos armant, caussa casuros, vbi loci, vnde petita sunt, tenor expendatur aut attentiùs consideretur. ita fit vt eundem locum pro sui defensione Marcion & Valentinus adducant; Christianus eũdem rectiùs indubitatius'que pro se alleget: hinc tot schismata, tot pestilentes factiones et prioribus sæculis & his nostris inconsutilem illam Christi vestem lacerarunt. Terra & venenorum & omnis boni parẽs ac alumna, tot pernicies protulit, quot species: tot dolores, quot colores, vt inquit Tertullianus, lib. aduersus Gnosticos. ita Lucret. inquirẽs caussam cur idem alij sit cibus; alij venenum,

Præterea, inquit, nobis veratrũ est acre venenũ:
At capris adipes & coturnicibus auget.

quod & Plinius non tacuit, lib.10.cap.72. Venenis, inquiens, capræ, & coturnices pinguescunt: (ea est enim verior lectio, q̃ quæ habet, capreæ.) Quin & Aristoteli idem non fuit ignotum. Ad picturæ varietatẽ pingi potest Helleborus niger, siue, veratrũ, quam herbam hinc depasti homines exspirent ac vitam cum morte commutent: inde coturnices aues & capræ eo pabulo vsæ, vegetæ sint et agiles. Altrinsecus pingatur ignis cui assideat aliquis, vt rigorem expellat: & in proximo, domus incendio conflagrans.

Emblema XXXII.

Heroicum, cui subiungitur tetrametrum Clodũ, siue Episcazon à Plotio dictum, Aristophanium nominat Seruius.

PINGITVR *mulier scabello aut tripodi insidens, geminas alas ad modum talarium Mercurij expansas, velut paratum volatui peculium, dextra tenens: læua testudinem meritò tardigradam à Pacuuio dictam; rursus dextro pede terram premẽs; sinistro in altum elato, ita vt dextræ exprompt am agilitatem remoretur pedis dextri grauitas: rursúsque læuæ tarditatẽ adiuuet pedis item*

item læui alacritas. Mediocritatem auream insinuat symbolum: itemq́ue animi moderationem, ne ita efferamur, vt sortis nostræ obliuionem induamus, ne'ue iuxta adagium, ita fugiamus vt præter casam. Habet affinitatem cum illo Augusti dicto, Festina lentè. Tarditas immodica, præcipitatione castiganda venit: & celeritas nimia illaudata est & vitium habet. Itaque modus omni in re seruandus est: atque ita festinandum, ne vel tardi, vel præcipitis nomen incurras.

Emblema XXXIII.

Iambicum trimetrum Archilochium monocolō, Horatiano illi simile:

Iam iam efficaci do manus scientiæ.

VERISSIME *dictum est ab Ouidio poëta:*
Naturæ sequitur semina quisque suæ:
nimirum ita fermè comparatum videmus, vt nihil tam commodè fiat aut dicatur, quod non detorqueat, deprauet, ac sinistrè interpretetur calumnia. Propterea scitè & festiuè dictum est à Theodoro Atheniensi, cùm illi fuisset obiectum, quòd multos sua doctrina deteriores redderet, aliorum id vitio accidere, qui sinistra ipsius doctri-

nam acciperent, quam ipse dextra porrigeret. Neque malè sonat vulgatum prouerbium: Volucres pro suo quamque rostri modulo cantillare: cùm velit innuere improbos non posse non improbè loqui, bonos verò benè. Nempe rosa vtilem mellificio materiam api suggerit, araneæ venenum: Quam sæpe fit vt dictum innoxium, ac sine fuco expressum, huic risus & leporis seminarium sit; illi Vatiniani odij fomes & incentiuum. Scriptura sacra, inquit Nazianzenus, in prima Steliteutice: probis est virtutis armamentum; at sceleratis nequitiæ stimulus.

Emblema XXXIIII.

Heroicum Alcmanio siue Archilochio præpositum, quale suprà IX. Embl.

BACCHVS *cognomento Psilas, quasi alitem dicas, Amyclis vrbe Laconiæ exitiali silentio nobilitata, colebatur. suâ namque lingua* ψίλα *alas vocabant, quò respexit fortasse Catull. eo versu.*

At parte ex alia florens volitabat Iacchus.

Voluit autem significare artifex, Vinum, si modus adsit, vt tristitiæ curã hebetare; ita ingenium agile reddere & alacre, nihilo secius quàm aues pennis

pennis euehuntur, vti à Pausania in Laconicis proditũ est. Tametsi cum Eubolo sapiẽtiam vino obumbrari dicat Plinius; accedo tamen Plutarchi sententiæ, inuentionem & facundiam vino tribuẽtis. sic enim in symposiacis loquitur: Quidam inter bibendum inuentionis acrimonia & linguæ disertitudine, quæ in sobriis ieiuna & contracta erat, seipsos superant, ii'que vini feruore, ceu nidore quopiam thureo suffiri atque expleri se sentiũt, metu, qui spiritus generosos cohibebat, exploso: est enim vinum fecundissimus liberè ac proinde verè loquendi alumnus, sine quo nullus est ingenij et industriæ vsus. vinum calore (vt inquit Plato) & animũ & viscera imbuit. Hinc est quòd Aeschylum nobilissimũ poëtam non nisi inter calices tragœdias suas scripsisse legimus: Enniũ vinosum ad canenda bella prosiliisse: priscos heroäs inter calices grauissimis de rebus consultasse. Neque verò temulentos, siue, quod idem est, rationis egentes, scripsisse aut consultasse, sed postquam mero incaluissent venæ, ac dispulsa esset illa ieiunitatis segnities, verisimile est. Neque alieniùs à symbolo isto cecinit Niceratus:

Egregio vati vinum fit Pegasus ales.

Pingatur

Pingatur Bacchus puer, nudus, imberbis, rubidi coloris, læto vultu, pampinis redimitus, corniculis è fronte promicantibus, corpore non obeso aqualiculi instar, sed vegeto & agili, alis extra humeros exstantibus volucer, altera manu botrum tenens; altera, si placet, scyphum: oculis viuacibus, & cælum suspectantibus.

Emblema XXXV.

ADOLESCENTIÆ *flos non per luxum, deses'ue otium deterendus est. sed veris animi ornamentis tingendus, siue id in litterarum atque artium liberalium studio, quibus ætas prima ad humanitatẽ informatur fiat; siue in mechanicis, sedentariis, aliis'ue opificiis. siquidem laboribus vt duratur virtus atque adolescit in maius; ita luxu degeneri'que otio exolescit ac diffluit. Laboribus (quos vbique sanctos agnoscit scriptura sacra) & vitæ subsidia quæruntur, & lætæ senectutis adiumenta comparantnr. Labor iuuentæ viribus, dum genua virent, conuenientissimus est: at senectutem decet feriatum à laboribus otium, rerum'que partarum vsus: Quo spectat laudatus ille Ennij poetæ versus:*

Sicut

Sicut fortis equus, ſpacio qui fortè ſupremo
Vicit Olympia, nunc ſenio confectus quieſcit.

Proinde recte dictum eſt à Portio Latrone inſigni rhetore: Quære adoleſcens, vtere ſenex; & in eandem ſententiam à Seneca: Iuueni parandum, Seni vtendum. Pingantur *hinc adoleſcens expeditis lacertis, nudo capite, ligone terram proſcindens: illinc ſenex abolla pellita ſuffultus, in ſolio accumbens ad genialem menſam epulis ſcyphiſque exſtructam.*

Emblema XXXVI.

Heroicum comitatum Iambico ſenario.

PAVSANIAS *in Corinthiacis commemorat apud Sicyonios exſtare nobile Veneris ſimulacrum ex auro & ebore ſculptum Canachi clariſſimi ſtatuarij manibus, quæ capite geſtet cæli orbes, altera manu teneat papauerũ capita; altera malum. Innuere artificem voluiſſe arbitror Veneris in omnia animantia potentiã, quando & Iouem ſuum in varias ſpecies mutatum cælo deductum Veneris cauſſa fabulantur poëtæ. Huc ſpectant Lucretij verſus:*

Alma

Alma Venus, hominum diuum'que voluptas, capta lepóre
Illecebris'que tuis omnis natura animantum
Te sequitur cupidè, quó quãque inducere pergis.
Omnibus incutiens blandũ per pectora amorem
Efficis, vt cupidè generatim sæcla propagent.

Pingatur Venus nuda, myrto coronata, cum puero Cupidine alato, cæco, pharetra & arcu instructo, læua malum aureum tenens, dextra papauera: ad ornatum addi potest quadriga à duobus cygnis & columbarum pari numero tracta, cui insideat Venus: nam cygnos eam vehere Horatius, Statius, & Ouidius loquuntur, alij huic muneri columbas deputant: Sappho etiam passeres dat. Porrò nemo est, qui nescit papaueris vim præcipuã esse in sopiendo somnóq; conciliando, vsqueadeo vt copiosiore eius vsu inexpugnabilis etiã somni necessitas ac veternus inducatur. Venus autem præsertim moderata, iras implacabiles sopit atq; remittit, testibus Aëtio & Aegineta, ingenij mæstitiam obliterat, animum sedatum reddit, atra bile percitos furiosos'q. ad sanam mentẽ reuocat.

NEMI-

NEMINI *ignotam arbitror nucem Pineam, quam superstitiosa antiquitas Cybelæ olim sacrarat, colliculis quibusdam inæqualem & asperam, ac veluti in gradus quosdā scansilem miræ duritiæ, qui vix, nisi vi ignis expugnati, in valuas dehiscunt, & lacunatos torulos reserant, in quibus nuclei dulces resident, magni ad diuersa corporis mala vsus, quos & conos & strobilos nominant peritiores. Hanc insigne, ni fallor, gētilitium olim domi tuæ mihi ostenderas, Tennere ornatiss. quando euocatum à Rege in Daniam, humanissimè excepisti, eo ferè emblemate in instrumētum omne argenteum addito. Cuius ego non aliud fermè symbolum puto, quàm quòd è virtute & eruditione, omnique sapientia (quo non temere nisi per labores peruenitur) dulcissimus omnium existat fructus, qui sapienti recordationem actorum laborum longè iucundissimam adferat.*

Ex *Hieroglyphicis notis, quas ignorabiles Marcellinus nominat, petitum ſymbolum. Viperæ, inquit Plinius, mas caput inſerit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Confirmat hoc Orus Apollo, addita ſymboli explicatione, in hæc verba: Ægyptij mulierem ſuum maritum exoſam, vitǽque illius inſidiantem, ſolúmque ob concubitum illi aſſentantem exprimere volentes, viperā pingunt, quæ in coïtu caput maris inſertum ore complexa, illud morſu truncat. Picturæ ratio per ſe euidens eſt.*

Emblema XXXIX.

Alcaicum metrum choriambicum, ſecundum Seruium, quale eſt Flacci illud:

Nullam, Vare, ſacra vite priùs ſeueris arborem.

PINGATVR *columba caueæ incluſa, cui inſidietur atque immineat altrinſecus ſuperuolans aquila. poteſt autem in ſuperiore pariter & inferiore caueæ limbo, aſſcribi hic verſiculus:*

IL MAL ME PREME, ET ME SPAVENTA IL PEGGIO. *Innocentum anguſtias aptè exprimit ſymbolū, quos non ita ſatis tutatur ſua tenuitas & rei familiaris anguſtia, quin mille diſcri-*

discrimina ab impostoribus & rapace hominum genere illos circumstent.

Emblema XL.

Carmen est AEolium, à Sappho modis AEoliis delectata, frequens in vsu habitum, teste Terentiano Mauro, quale memorat istud:

Cordi quando fuisse sibi canit Atthida
Paruam, florea virginitas sua cùm foret.

NEMO *est tam perfunctoriè in poëtarum libris versatus, cui non suboleat Amorem fingi ignem esse quẽdam occultum, qui cor iecur'ue, propriam illius sedem insideat, & præsens absens'que vitalia noctes ac dies depascat, vnde illud est de Didone dictum. Et cæco carpitur igni. Et illud: Est mollis flãma medullas. item illud: Quisquis amat, vritur igne graui. atque adeò Xenophon ipso etiam igne flammáque torrentiorem illum facit, vtpote cùm ignis tangentem solùm vrat & vicina depopuletur: hic verò etiam in procul obtuentes & longo terrarum tractu separatos, ardentes suas sagittas acuat, quod inquit Horatius: Itaque aptè faci comparatur, quam & sua flamma depascitur; & vicinus ignis, cui imminet, consumit.*

ſumit. Pingatur fax cerea paulatim liqueſcens vi ignis propinqui, & accenſo ellychnio ab altera parte ſeſe conſumens, cui ſi lubet addi poteſt Italum hendecaſyllabum.

ARDO D' APPRESSO, ET DA LONGE MI STRVGGO.

Emblema XLI.

Senarij ſunt Iambici acatalectici.

CLEMENS *Alexand.li.5.ſtromatū, refert ex Pherecydis Syrij auctoritate Anacharſim Scythā pingi ſolere, læua manu genitalia operientem, dextra os compeſcentem, ad modum Harpocratis Aegyptij: eóque ſymbolo innui, debere nos ſuperare vtrumque quidem, & libidinem nimirum ſeu voluptatum ſeminarium, & linguæ petulantiam. ſed hanc potiſſimum. Laërtius ait ſtatuis huius philoſophi additam fuiſſe ſequentem inſcriptionem, Linguæ, ventri, pudendis impera: quo ſymbolo oſtenditur garrulam & effrenē linguam infinitorū malorum eſſe cauſſam: luxu fœdius nihil aut ſcropha dignius: & libidinis incentiuum, velut Circeum poculum ex hominibus belluas nos facere.*

Ariſto-

Ariſtophanium Iambicum tetrametrum brachycatalecticum monocolon.

IN deſcribenda Sphinge diſſentiunt inter ſe auctores. ſiquidem eam triformem fuiſſe belluam fabulatur Palæphatus corpore canino, facie puellari, alis volucris, voce humana. Zezes Lycophronis interpres leonina ſpecie antrorſum, poſteriore humana, vnguibus gryphinis, aquilæ alis eam depingit. Auſonius quoque triformem deſcribit illis verſibus in grypho ternario:

Terruit Aöniam volucris, leo, virgo, triformis
Sphinx, volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.

Pſellus in allegoriis biformem facit, vmbilico tenus elegante forma puellam; cetera hiſpidam, cauda oblonga, & ferinis pedibus, lingua Atticiſſante & Pythagoræa, hoc eſt, diſerta & ſapiente: Aelianus etiam lib. 12. de animal. cap. 7. διφυῆ καὶ δίμορφον biformem & duplici conſtantem natura, ab Aegyptiis effingi ſculpiq́ commemorat, miſtura leonini & virginalis corporis in vnum conflata: idq́ Euripidis teſtimonio cõfirmat. Suffragãtur illi Orig. li. 1. cõtra Celſ. dimidia ſui parte virginis formã præ ſe tuliſſe ſcribens, & Clemens.

Iam verò Diodorus Siculus, & cum Solino Plinius in Simiarum genere enumerant Sphingas, comis villosas, prominulis mammis, & dociles: quæ nihil ad nostrum institutum, nisi quòd fabulæ biformis monstri attestantur. Quid dicam quòd Dion Chrysostomus Sphingem allegoricè inscitiam exponit: at Psellus pro homine è dissimilibus constante, siquidem pars nostri rationalem facultatem obtinet, pars brutam naturam sortita est. Nunc ad symbolum veniamus, quod ex Clementis Alexandrini sentẽtia adscribam. Sphinx inquit lib. 5. stromatum, pro delubris statuebatur apud Ægyptios, vel quia altis inuolucris opertasit omnis de Deo ratio, & mortalium sensibus obscura atque imperuia: vel quia amare pariter & timere Deum teneamur, ac diligere quidem vt piis mitem & benignum: metuere verò, vt inexorabilem meritóque iustum vindicem scelerum erga impios, siquidem Sphinx humanam pariter & belluinam speciem repræsentat: vt nimirum ferina forma, terribilem eius duritiam & asperitatem in exigenda ab impiis vindicta insinuet, humana, facilem atque obuiam erga pios clementiam. Hanc in symbolo interpretationem

secutus

ſecutus ſum, tametſi aliter exponat Syneſius Ptolemaïdos Epiſcopus longè doctiſſimus in libro De regno, et repetit in libris de Prouidentia, in hanc ferè ſententiam. Sphingem Aegyptia gens ante delubra conſecrauit, vt ſacrum ſymbolum coniunctionis virtutum, fortitudinis & prudentiæ, dum ferina ſpecies robur repræſentat; humana prudentiam: robur namque prudentia duce deſtitutum, temerè citráque conſilium & iudicium rapitur, miſcens atque confundens omnia: rurſus ingenium & induſtria aut prudentia, quantumuis magna, niſi manus habeat adminiſtras, inutilis eſt atque euanida. Sed hoc eius interpretamentum ideo reſpui, quòd aliud huius rei ſymbolum eadem gens dederit; de quo diximus embl. XIII.

Emblema XLIII.

V T *fulminis, ita & procellæ eadem eſt ferè natura & vis, vt validiſſima quæque ac renitentia ſternant, euertant, diſſipent. Idem eſt liuoris ingenium. Contrà arundinem contumacem aduerſus ſæuientium nimborum impetus, domitricém que ruentis cæli videmus, nec aliis armis quàm pa-*

tiẽtia quadam tutam. Neque verò alia eſt æquitatis animi ratio, quæ inuicto robore deſpuit ac perferendo inuidiam ceteráque mala ſuperat, gloriæ immortalis quæſtu opulentiſſima; vbi temeritas ſuccumbit, quàm laudem inuenit, ſæpius. Qui vitæ honeſtati innititur fortiter patiens, is et tutè viuit, & de inimicis triumphat ſeriò, taliq́ fortuna etiam adiumento eſſe ſolet, quod Cornificius dixit. Picturæ ratio obuia eſt, vbi ventus aliquis tumidis buccis inſpirans, ingentes arbores et confringit medias, & reuulſas radicitus profligat, illæſo perſtante arundineto.

Emblema XLIIII.

PRODICVS *Ceus philoſophus librum conſcripſit Horarum nomine, in quo fabulatur Herculem viam ingreſſum, fortè incidiſſe in Virtutem ac Vitium; quarum vtraque magno ſtudio illum in ſuos mores vitæque inſtitutum pertrahere conatæ fuerint: tandem victum in partes Virtutis conceſſiſſe, eiusq́ ſudores antetuliſſe inſidioſis ac titillatricibus Vitij voluptatibus deliciisq́. Narrationem omnem licet petas ex Xenophōte, libro*

commen-

commẽtariorum de dictis factisq́ Socratis secundo. Meminit Cicero de officiis lib. primo. Sillius Italicus elegãter hanc fabulam transtulit, lib. 15. Punici belli, ad Scipionẽ, cui de bello in Africam cogitanti, dextra læuaq́ adstitisse hinc Virtutẽ, illinc Voluptatem fingit, addita vtrique oratione ad persuadẽdum efficaci. Simili ratione Lucian. in somno apparuisse sibi Statuariã et Doctrinam comminiscitur, quarum vtraque sui studium illi persuadere conata sit. Simile commentũ est apud Poggium de Industria & Pigritia per somnum cuidam apparentibus. Tendunt omnia ad vitæ institutum delectumq́, qui à Deo animarum ephoro seu natura, cùm pubescimus, proponitur: id namque tempus aptissimum deligitur ad ingrediendam certam aliquam viuendi viam. Neque verò aliud est Paridis iudicium, quàm delectus adolescentis in persequendo hoc aut illo vitæ instituto, dum aut recta ratio eũ ducit ad verorum bonorum, hoc est, Palladiæ vitæ amorem; vel animi affectus vecordia seductus, ad Venereæ & in speciem pulchræ formæ admirationem rapitur & inclinat, vti vult Proclus Diadochus in Platonicis commentariis.

Hexametrum, cui ſubiungitur Iambicum dimetrum catalecticum.

APVD *Sain inferioris Aegypti regionis metropolin, in veſtibulo fani Mineruæ ſacrati, hieroglyphicum ſymbolum exſculptum fuiſſe hoc ordine commemorat* Plutarchus *in libro de Iſide: nimirum Infans, Senex, Accipiter, Piſcis, Hippopotamus ordine ſequebantur: quo admonebantur à primis vitæ initiis ad extremum vſque eius terminum, animis hominum inſidere debere, quòd* Deo *nihil ſit magis inuiſum atque exoſum, quàm impudentia. Accipiter autem Dei ſignificationem habet, quoniam ea auis ceteras antecellit & acie obtutus, & volatus pernicitate. Piſcis verò odij latentem ſignificationem præfert, propter mare elementum humanæ naturæ inimicum. Hippopotamus denique impudentiam notat, vt qui genitori quoque ſuo non parcat, eóque necato vi matrem ineat. Eſt autem Hippopotamus ſiue Equus fluuialis, ſoli Nilo cognitum animal, corio & pilis veſtitum, vt vitulus marinus, quaternis pedibus, vngulis biſidis quales bubus, dorſo equi & iuba, roſtro reſimo, cauda tortuoſa & breui, dentibus aprorum aduncis, animal præ ceteris ſagaciſ-*

ſagaciſſimum, vt quod in arundinetis ſucciſis cubile ponit, tramites'que à pabulatione auerſis veſtigiis varios diſtinguit: & ex voracitate nimia pigreſcere ſe ſentiens, arundini præacutæ crure impreſſo, ſanguinis profluuium elicit, eáque inanitione ſibi medetur. Hæc ferme de Hippopotamo ex Ammiano, Plinio, Solino.

Emblema XLVI.

Carmen eſt Antiſpaſticum tetrametrum, eius generis quod à Seruio Honorato tali exẽplo cõprobatur.

Mæcenas ataui, Lydia quos fert, genite.

INTER *cetera, quæ leoni ſæuiſſimo animali terrorem incutiunt, enumerat Plinius lib. 8. cap. 16. circumactos rotarum orbes, & cantus gallinaceorum, ſed omniũm maximè ignes. Confirmat hoc Orus Apollo, nulla re magis domari atque frangi leonis feritatem, quàm accenſis facibus. Iræ tumor haud ferme compeſcitur meliùs, quàm documentis præceptis'que cæleſtis philoſophiæ, quæ facis inſtar mentem illuminat, & ab indomita præcipitis affectus rabie cogitationem auocat, ſanæq; doctrinæ ſuggeſtione munit, & animi tranquillitatem conciliat. Præterea & ſupplicij*

metus non iram moderatur modò; sed & ceteros affectus velut iniecto freno cohibet. Iræ significatio à tædis non est aliena: nam & definiunt eam sanguinis circa cor ardorem, unde Lucret. lib. 3.
Est etiam calor ille animo, quem sumit in ira,
Cùm feruescit, & ex oculis micat acriùs ardor.
Quod ad picturam attinet, pingatur fax ardens, & Leo qui auersetur ignem illum.

Emblema XLVII.

Carmen est Alcaïcum dactylicum monocolon, constans pentemimeri Iambica, & gemino dactylo, simile illi Horatiano:

Fauete linguis, carmina non priùs.

PINGATVR *Ceruus pernicissimo cursu fugiens, sed obliquato nonnihil collo, sagittã vulneri hærentẽ respectãs, vt aliqua ratione doloris sensus exprimi videatur. Expressũ ex illo Hetrusci poëtæ versu qui etiã non absurdè appingi potest.* DI DVOL' MI STRVGGO, ET DI FVGGIR' STANCO. *Qui æger animi peregrinando & trans maria currendo doloris fastidium leuare se posse sperat: non absimilis est huic Ceruo. nam & ægrimoniæ vulnus animo circumfert, & opes atterendo*

terendo, ac in ignota incurrendo hospitia, dum malè tractatur, lassescit, cruditatemque vulneris adauget.

Emblema XLVIII.

Heroïcum est Archilochio tetrametro adiunctum.

DESVMPTVM *est ex Plutarcho, libro de Iside sæpius antea citato, vbi sic ait. In Creta Iouis fuit statua, auribus mutila: quo symbolo innuere voluit artifex, principem & qui ius in omnes habeat, non debere alicui aures suas mancipio dare, hoc est, ita accommodare vt ab illo possessæ videantur, vtque illarum obsequio abuti queat. Nihil perniciosius est quàm quòd aures in omne patentes princeps habeat: id quod Marcellinus lib. 16. de Constantino Cæsare prædicat, turpem tanto Imperatori maculam adspergens; contrà quàm præclarum acroama & elogium Iuliano lib. 18. idem tribuit illius patrueli, quo prædicat eum personarum indeclinabilem iusti iniustique fuisse distinctorem: addito & documenti vice exemplo laudabili, quod huiusmodi est: nam cùm Numerius, prouinciæ Narbonensis rector, peculatus insimulatus, rationibus crimen obiectum facilè dilueret, ac Cephidius orator*

hominis

hominis innocentiam acerrimè oppugnaret, inopsque documentorum exclamaret: Neminem quenquam nocentem fore, si infitiari sufficeret: Iulianus sapienter ex tempore subiecit, Ecquis tandem innocens erit, si accusasse sufficiet? Non alienum hinc est Alexandri Macedonis factum, altera manu opposita aurem obstruentis, vt reo seruaretur integra.

Emblema XLIX.

Trochaicum Sotadicum trimetrum acatalecticum monocolon, quale illud apud Marium Seruium: *Arua sicca nimbus intrat, ite læti.*

CVLEX *insectum flammæ splendore mirè gaudet: itaque lucernis aduolitat, moxq; exustis alis concidit, atque interit. vnde & Pyraustæ gaudium & interitus, in prouerbium abiit. Non absimilis est condicio amantis, qui inescatus amoribus, temeritatis suæ fructus metit, & quem deperit, igne perit: quò spectat Aeschyli Tragici poëtæ senarius:*

Pyraustæ inertem pertimeo necem nimìs.

Potuit & pudicus amor huiusce calamitatis sensum incurrere, quando Euadnen legimus præ nimio

nimio coniugis Capanei amore ſeipſam vltro pyræ ardenti iniecisse: Portiam legitimi amoris ſingulare ornamentum, marito Bruto exſtincto, ardentibus carbonibns ore hauſtis, vitam abrupiſſe, teſtante Valerio Maximo. Nam Dido ſe ipſa ferro conſumens dubium in vtramuis partem exemplum attulit: ita vt picturæ per ſe alioqui manifeſtæ adſcribi queat verſiculus Italicus:

COSI DI BEN' AMAR, PORTO TORMENTO.

Emblema L.

COMPLECTITVR *iſtud emblema ternas præcipuas vxoris dotes, nimirum reſidem domi ſuæ operam (cuius explicatio* XXII. *embl. eluceſcit) deinde opum mariti induſtria quæſitarum cuſtodiam, poſtremò linguæ continentiam. Pingatur itaque recto corporis ſtatu mulier, dextra clauium faſcem præ ſe tenens; læua ori oppoſita, qua ſpecie Angeronia Dea, ſilentij præſul, prænexo obſignatóque ore figurabatur apud priſcos.*

ADAMAS *vt inter gemmas facilè principatum obtinet, neque mirum; quippe cui vis indomita nomen Græca interpretatione dedit; ita duarum violentissimæ naturæ rerum, ferri ignisq; contemptricem vim singulari prærogatiua iam olim possidet, atque auctoritate scriptorum veluti mancipi tenet: quando enim incudes, nedum malleos ferreos dissilire inusita sua duritie faciat; hinc est quod adamantē (quem opum gaudium præclaro elogio nuncupat Plinius) reliqua vi omni infragilem atque inuictum, solo hircino sanguine, nec nisi recenter à cæde feruente, rumpi posse naturalium rerum ventilatores negant. Emblema desumptum est (ne quis nobis fascinus à maleuolis obrepat, qui candidè nostros labores in publicum proferimus) è librorum Pragæ, quæ Bohemiæ copiosissima facile & litterarum studiis celeberrima est ciuitas, excusorum frontispicio: vti annulus pala inclusum habens adamantem, decussatim præfert hinc securim Amazoniam; inde trullam ferream igne ardente coruscam.*

TRES

Carmen est heroïcum cum Archilochio dactylico hypercatalectico.

TRES *sunt capitales veræ laudis ac honestatis omnis hostes; tres exitiales pestes, Inertia, Gula, Venus: Hæ nimirum sunt pellaces illæ Sirenes, quibus sapientiæ adumbrator Vlysses aures obstruxerat: hæ veræ Gorgones torporem menti industriæque conciliantes: hæ ipsissimæ Harpyiæ animorum pabuli depeculatrices, quæ patria, hoc est, mentis bona comedunt, ratione exuunt, animique lumen excæcant. Pingatur homo Sardanapali aut Bonosi cuiuspiam similis, ventricosus, & obesus, accumbens resupinus in lectulo, subalaribus culcitris innixus, dextram pateræ iniiciens in mensa apposita, læua Venerem expapillatam contrectans: addatur ad latus Gloria fugientis specie, retrospectans, et auersa manu veluti valedicens. Porrò Gloriæ purpureus habitus, vt latè cõspicuus, aut Attalici generis, tribui debet, cum laurea corona sempiternitatis teste: cuius plantis adiicerem talares alas, ad modum Mercurij: paludamentum autem illud purpureum aut χρυσόπαστον linguis oculisque passim adspersum distinguerem; tum quia gloria latè in terrarum*

orbem

orbem dimanat; tum quia gloria celebrē omnium ora loquūtur, in eundē omniū coniecti sunt oculi.

Emblema LIII.

Metrum est Iambicum tetrametrum monolon.

NEMINI *non est in ore vetusti poëtæ dictū: Veritas Temporis filia, quod nimirum tempus in lucem proferat veritatem: Saturnum autem pro tempore accipi indubitatum est. Iam vero constat Democritum dixisse quondam veritatem altissimo in puteo demersam atque obrutā iacere: vnde sumpta est fingendi Emblematis occasio. Pingatur virgo nuda Veritas, è specu obscuro inter scopulos vmbilico tenus emicans, quam Saturnus libratis in aëre alis volitans dextra educit: circumstent hinc inde tres fœminea specie pestes, Discordia, Calumnia & Inuidia, quæ succinctæ & ligonibus instructæ manibus pedibusque conentur veritatem egesta humo obruere. Nunc singulatim personarum habitum ac speciem demus. Veritas virgo pingitur niueo & simplici, rugisque carente, amiculo induta, puro oculorum lumine irradians. Calumniam olim ab Apelle pictorū coriphæo ita depictam insinuat Lucian. vt ornatu sit pulcro, forma egregia, adspectu ardēte,*

læua

læua ardentem tædam præferēs; dextra ſupplicem adoleſcentem per capillos trahens: Inuidia macie lurida pingatur, obliquata oculorum acie, viperis circum caput errantibus redimita, cor que huma num ori admouens comedendum. Diſcordiæ, ſiue Litis imaginem dabo emblemate LIIII. *Satur nus autem operto capite pingatur, ſenis ſpecie, alatus, læua falcem tenens, aut, vt alij malunt, clepſydram: Reliqua picturæ pars è ſuperioribus patet.*

Emblema LIIII.

SYMBOLVM *per ſe dilucidius eſt, quàm vt diſerto in re clara eſſe lubeat. quis enim mali omnis parentem diſcordiā non cecinit, mare cælo permiſcere doctam? Pictam hāc graphice expreſſit in Satyrarum fragmentis Petronius Arbiter, quē magna ex parte ſecutus, eiuſmodi picturam dederim. Pingatur mulier lacrymis oculis oppleta, ſciſſo capillitio, comas viperis implexas habēs, ſcabris dentibus & liuidis, ſanguinea manu facem ardentem quatiens, quæ pedibus follem de-*

primat, cuius acrophysion, siue caput foculum propinquum excitet cum fumo & flamma.

Emblema LV.

MVSCA, *meritò ab Homero impudens dicta; qua nullum animal minùs docile putatur, minorisque intellectus, impudentes alienæ famæ obtrectatores denotat, aut æmulos Zoilos, qui ad benè dicta conniuent, in vitio leui aut lubrico lapsu immorantur, illudque suggillant. Apis candidi lectoris exemplum est, qui Musarum prata peruolitat, & vtilē mellificio succum depascitur: aut qui Virgiliano more è fimo gemmas colligit ex horridè insciteque dictis, veneres dicendi conquirit. Pingatur hinc musca iumēto hulceroso insidens, virusque depascens: illinc apis thymum floresque delibans.*

Emblema LVI.

CITAVIMVS *in Adagiorum nostrorum octaua Centuria, prouerbium à Dionysio Longino rhetore vsurpatum,* ψυχῆς γλωττόκομον δουλεία, *Animi scrinium seruitus: quòd ea sit animi retinaculum,*

naculum, neque ſinat libero nos ore eloqui, & liberaliter expromere, quæ animo concepimus, addicti magnatum ſeruitio, vel ſaltem eorum tyrannide prohibiti, velut iniecto ori freno, cum libertas eloquentiæ nutrix ſit ac parens. Nimirum ea tyrannis ab antiquiſſimis temporibus inoleuit à principibus vſurpata, volentibus flagitia ſua virtutum velaminibus tegi, perfidiam ſpecioſo fidei fuco induci. Ea fauendi vitiis conſuetudo, vſu ſtabilita, atque in mores recepta, ingenia ſcribētium ſeruitute degeneri ita corrupit, vt nihil ſit ab hac parte ſani, vt ſacroſancta illa hiſtoriarum fides penitus interierit, vt illaudatos Buſires & portenta cæleſtibus propè æquemus. Inde excogitata fuit ingenioſa illa pœna et animaduerſio, qua libri incēdio abſumi iuſſi ſunt Senatuſcōſulto in Imperatorum, ne dicam orbis peſtium, gratiam; quod de Labieni ſcriptis memorat Seneca, de Cremutij Cordi Tacitus. Emblema petitū eſt ex Philoſtrato in Scopeliani ſophiſtæ imagine, qui deprecatus operam à Clazomeniis imperatam, qua domi ludum aperiret, reſpondet, Luſciniam in cauea cantillare. Pictura per ſe euidens, luſciniam caueæ incluſam, poſtulat, ſed deſidem, non volucrem.

DION *aurei oris cognomine celebratiſſimus Græcis philoſophus & orator, in Diogene ſiue de famulitio, Emblematis iſtius occaſionem dedit, vbi diuites onerosa famulorũ turba ſtipatos, Iülis (chenilles Gallicè, niſi fallor; millepedas multipedas'ue Latina lingua nuncupat piloſos vermes arcuatim progredientes) aſſimilat: qui etſi pedum agmen infinitum moueant; reptilium tamen ſunt facilè tardiſſimi: ita enim ſonant eius verba,* ἔστι τὸ πρᾶγμα ὅμοιον τοῖς ἰούλοις, οἳ μυρίους πόδας ἔχοντες, βραδύτατοι εἰσὶ τῶν ἑρπετῶν. *Nõ abſimili ratione triremes Paridis, quibus Helenam petebat, ob remorum ordinẽ multiiugum,* ἰουλοπέζους, *quaſi Iüli inſtar greſſiles appellat. His aptiſſime Craſſi noſtri Torquati mancipiis locupletes, & Tantali fame conturbatrice nobiles comparantur, qui anſatis lateribus platearum ſpatia complent, pellitis abollis & ferarum tergoribus hirſuti, fractóque inceſſu ſuperbi, multitudinem aſſectantium miniſtrorum puerorum'que ponè & vtrinque attrahunt. Millepedæ non ignota forma eſt, ac proinde obuia picturæ ratio, niſi quòd venuſtandæ illius gratia adiici ſuperiore in tabulæ margine torquatus aliquis multo comitatu ſuperbus poſſit.*

INGE-

INGENIVM & industria quid non valet, quid nō penetrat, atq. peruadit? quo si accedat assiduitas sedula et indefessa, crebris operis eandē incudē nocte diuq; tundētibus, operi instans, næ tū rotundū nescio quid et absolutum (cuiusmodi orbicularis ille scientiarū ductus promittit) exsistat inde necessum est. Vetus illud ac veritati consonū est: Crebris ictibus quercū deiici, cōtinuæ atq; infatigabilis diligentiæ argumēto, quòd difficillima etiā quæq; ea via superentur adeò & perficiātur; Herculeis ac Theseiis laboribus omnia quamuis ardua, cælū deniq; ipsum, pateāt. Verè ille, Labor improbus omnia vincit. Palis & stipitibus, quos fistucæ adegerint, telluris ipsius solum, & ἕδος ἀσφαλὲς (vt Hesiod. canit) pertundi videmus. Has tibi sublicas, Susianæ quidem familiæ insignia, sed easdem pertinacis industriæ symbola, animo infigas velim, Petre fili, ne torpor hinc te reuocet, inde desperatio ad summa euadendi deiiciat; quin potiùs iusta æmulatione ad domestici exempli gloriam laudisq; hæreditatē adspires assiduo studio, quod nocturna diurnaq; manu tractatum, cūctas tibi difficultates, velut propitia quædam Lucina, peruias aperiet.

AVCTO-

AVCTORVM NOMINA E QVIBVS PROFECIMVS, ET QVORVM TESTIMONIO SVMVS VSI.

AElianus.
Aëtius.
Albericus.
Alcæus.
Aeſchylus.
Ambroſius.
Ammianus Marcellinus.
Apuleius.
Ariſteas.
Ariſtophanes.
Ariſtophanis interpres.
Ariſtoteles.
Artemidorus.
Athanaſius.
Au. Gellius.
Aurelius Victor.
Auſonius.
Catullus.
Cebes.
Clemens Alexandrinus.
Cornelius Celſus.
Cornelius Tacitus.
Cornutus.
Diodorus Siculus.
Dion Chryſoſtomus.
Dionyſius Areopag.
Dionyſius Longinus.
Dioſcorides.
Epictetus.
Epigrammata Græca.
Eraſmus.
Euſebius.
Feſtus Pompeius.
Fulgentius.
Galenus.
Gregorius Nazianzenus.
Harpocration.
Hermes Triſmegiſtus.
Herodotus.
Heſiodus.
Homerus.
Horatius.
Hugo Cardinalis.
Hugo Eterianus.
Ioannes Stobæus.
Iſocrates.
Iunius Columella.
Iuſtinus Martyr.
Lactantius.
Laërtius.
Lilius Gyraldus.
Lucanus.

Lucianus.

Lucianus.
Lucretius.
Lycophron.
Macrobius.
Marius Plotius.
Marius Seruius.
Martialis Epiſcopus.
Martialis poëta.
Nicandri interpres.
Nicephorus.
Oppianus.
Origenes.
Orus Apollo.
Ouidius.
Paulus Aegineta.
Pauſanias.
Petronius Arbiter.
Philes.
Philoſtratus.
Pindarus.
Plato.
Plinius.
Plutarchus.
Portius Latro.
Proclus Diadochus.
Procopius.
Pſellus.
Qu.Curtius.
Sappho.
Seneca.
Sillius Italicus.
Solinus.
Statius.
Strabo.
Suidas.
Syneſius.
Terentianus Maurus.
Tertullianus.
Theophraſtus.
Valerius Maximus.
Vitruuius.
Xenophon.
Zezes.
Zoroaſtres.

152

EXCVDEBAT CHRISTOPHORVS PLANTINVS ANTVERPIÆ, ANNO M. D. LXV. IDIBVS MAII.

HADRIANI IVNII MEDICI ÆNIGMATVM LIBELLVS,

AD

VIRVM CLARISSIMVM, ARNOLDVM ROSENBERGVM IVRISCONSVLTVM.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini.
M. D. LXV.

CLARISS. VIRO ARNOLDO ROSENBERGO IVRISCONSVLTO, HADR. IVNIVS MEDICVS S. D.

EXTA *tibi numeris latebrosa Aenigmata mitto,*
Quæ dextra enodes Oedipus arte nouus.
ROSENBERGE *decus Charitũ, Musæque nouenæ*
Rarum ornamentum, præsidiumque meum:
Nempe quaterdenos, cum quatuor, ordine griphos:
Ad numerum tenebris lux rediuiua venit.
Sic Ariadnæo filo duce fugerat olim
Aegides latebras, cæcaque tecta domus.
Prima tenet Calamus gracilis: [2] *Nix algida: mollis*
[3] *Spongia: cumque* [4] *Manu, thus* [5] *Libanotis olens:*
[6] *Ignis edax:* [7] *Echo resonans: assertor* [8] *Iesus:*
Cum [9] *Cereris potu, mollia* [10] *Vina simul:*
Fictilis [11] *Olla:* [12] *Vitrũ fragile: et nux* [13] *Castana:* [14] *Taurꝰ*
Hinc sequitur: fœtens [15] *Matula:* [16] *Rana loquax:*
Instabile [17] *Argentum viuum:* [18] *Pappique volantes:*
Turgidulum [19] *Cerasum: pendula* [20] *Araneola:*
Tardigradus [21] *Cancer:* [22] *Paries & structilis: adde*
[23] *Clysma aluum ducens:* [24] *Aurea mala super:*
[25] *Campanum æs:* [26] *Limaxque piger:* [27] *Ceruiq. fugaces:*
[28] *Pileolus capitis: Veliuolæque* [29] *rates:*
Et [30] *Membrana, tenax quam cera obsignat aratam:*

Mollis[31] *Charta: agilis*[32] *pes: volucrisque*[33] *Pila.*
Hinc[34] *Vespertilio sese ordine stridula iungit:*
Et cum dentato[35] *Pectine, dura*[36] *Silex.*
Pòst agmen claudunt[37] *Morum:*[38] *Canis impiger: atque*
Sol[39] *candens: simul huc,*[40] *ceree Lichne, subis.*
Coniugis[41] *& votum, cui vincla iugalia sordent:*
[42] *Temporis vsura: &*[43] *Cos sine fine rotans:*
[44] *Prurigo imponet mordax Colophona libello,*
Qui nostra in lucem prurit abire manu.
En tibi materiem, quæ pangitur ordine, libri,
Qui rerum exponit nomina luce data.
Haud alio tenuis mea nunc tibi Musa litabit:
Complacat magnos vel mola salsa Deos.
Disce fauere orsis, auram adspirato secundam:
Quod cecini, nitida fronte benignus habe:
Neu fallas nugis tua seria; tunc breue volues,
Cùm madidus cenam soluet Iäcchus, opus.

ÆNIGMATA.

I.

E S T *mihi forma teres: cauus, at non peruius aluus;*
Quem medium nodis spissa medulla secat.
Porrigor in caudam; cui barbula vestit vtramque
Oram; qua volucri sum vice remigij.
Exsangnis, de carne tamen satus, huius alumnus:
Nec nisi carnoso vellor ab vsque sinu.
Iam truncus capite, & diffissa cuspide sectus,
Proluo me succo, Sepia nigra, tuo,
Vsus abest linguæ, tamen illa exerceo parte
Ius necis & vitæ: tristia bella sero:
Componó que animos: regum iras mitigo & armo.
Atro felle mea aut spicula melle madent.
Hoc potior lingua; sine me moritura quòd huius
Sit soboles: nostram sæcula longa manent.
Illa etiam solas præsentis manat ad aures;
Nostra vel immenso, quâ patet, orbe sonat.

Aliter, sed è Gallico idiomate.

M E *gignit nutrit' que caro, de carne reuellor,*
Carnis abest species, nulla est substantia carnis.
Artus crescenti inualidi, muccosá que origo.
Truncatus' que caput, madidum bibo cuspide rorem,
Quo Genij læti aut irati semina prodo.
Fas perago atque nefas: facilis bona, paruá que sector.
Dissidij ac pacis sum Regibus auctor: amantes
Concilio: moderor mentes, & tempero curas.
Sæpe simultates idem qui concito, soluo.
Quæ' que velim sciri, totum dissemino in orbem.
Criminis ipse exsors, multi sum caussa laboris.
Dicam te Oedipoden, si quid sim, nomine prodas.

II.

Candidor cygni plumis, ſum filia Brumæ,
Dura minus glacie; ſed nec minus algida: fungo
Rarior, ac fluidum in laticem tabeſco tepore.
Signo nouem, fuerit ſi littera prima reciſa:
Cor mihi ſi iungas, vix eſt auis atrior vlla.

III.

Tethyos vndiſonæ mediis ego naſcor in aruis,
Méque cauernoſam fiſtula crebra forat.
Non inuita graui leuis impleo viſcera ſucco,
Quem reuomo exſorptum pollice preſſa priùs.
Peniculíque loco menſas extergeo mollis,
Et rapio ſordes, vlceráque exanio.

IIII.

Porrigor in ramos quinos, & quilibet horum
Diditur in triplices nodos; niſi quintus egeret
Vno, qui ſolus reſpondet robore cunctis:
Vndique colliculis ſurgo, in vallemque reſido:
Aſt abaci, deſit ſi fortè, ego munia præſto.

V.

Thuris odorati de me ſalit halitus; vnde
Natales noſtrum nomen ſibi vendicat ortus.
Prodiga quæ nimium noſtri, per vulnera vitam
Effundo, digitus niſi det carpendo medelam.

VI.

Ex me nata Sophi perhibent primordia rerum;
Vltimus & rerum finis & orbis ero.
Omnia conſumo, noſtrum neque nomen abhorret
Ipſe Deus: leuius mobiliúſque nihil.

VII.

Deliciæ Panos, prolis Cephisiæ amores,
Conualles adamo, porticibus'que vagor.
Indocilis, prior ipsa loqui, aut reticere loquenti:
Assecla dictorum, & vocis imago vocor.

VIII.

Dicito, quale putes nomen, quod recta columna
Inchoat, inde tridens fuscina nectit idem:
Flexus vtrinque vncus secat: hinc biuij nota: claudit
Idem vncus medio, qui stetit ante, loco.

IX.

Nomine sum vini non digna; vicem tamen huius
Impleo, dum cerebri victrix percello cauernas;
Illud Sol radians, me Mulciber excoquit: amne
Gignor, alit'que Ceres madefacti farris aceruis.

X.

Do vires, adimóque, & origo nominis à vi:
Ingenium exacuo, pectora soluo metu:
Me gignit Tellus: rutilo sol concoquit igne:
Mox ventrosa tegunt dolia, præla vomunt.

XI.

Stat currente rota fictus cauus alueus, vda
Argilla ductus, Mulciberi in gremio.

XII.

Aëris excludo, tempestatum'que malignam
Vim, transmitto tamen lucem, non perfluo: Bacchum
Accipio gremio: nostróque fideliter aluo

Assyrios nimbos, fragrantiá que vnguina credas.
Lumina confirmo, speculí que exerceo munus.
Quin auri nostro pretium concedat honori,
Malleolo si fortè sequax, & ductilis essem.

XIII.

EST *mihi dura caro, rugosa veste voluta:*
Includor corij tegmine Phœnicei.
Exterius Natura hirto muniuit Echino:
Mensam orno, panis dum vice soluo famem.

XIIII.

Signiferi sidus, Cilicum mons, Pasiphaës que
Nobilis insessor, vector Agenoridis.
A me nomen habet gens quæ tulit Iphianassan
Fœdantem Scythicæ sacra cruore Deæ.

XV.

Inuentum lasciua putor, Sybari, esse tuorum:
Fictilis aut stanno, aut Cyprio sim fusilis ære.
Vsibus humanis nil me magis vtile, quamuis
Vilius haud quidquam, nec me despectius exstat.

XVI.

Vox mihi rauca aures radit, sum garrula lingua:
Vlua sub sterili mollia regna colo:
Vitá que vere nouo rediuiua recurrit in artus,
Candidæ aui, gracili cruribus, esca petor.

XVII.

Haud temerè inuenias grauius quidquam; attamen vna
Mobilitate viget: si vinclis exeat arctis,

Labitur

Labitur in partes mille,& reparatur in vnum
Rursus: idem immutat species rerum atque colores.

XVIII.

Dum iuuenilis adest vigor, est graue: mox'que senecta
Succedente volat leuiter sine præpete penna,
Et prætexit humum tenui sub polline tectam.

XIX.

Rubra mihi cutis est: latet intus vineus humor:
Os pro corde gero, semen at illud habet.

XX.

Vsus abest manuum; ducens pede stamina texo:
Aluus lanigera fertilitate scatet.
Cùm pedicas muscis, scutulatum rete, facesso,
Concedunt tramis serica fila meis.

XXI.

Zodiaci gemino munitum forcipe signum,
Pugnantem Alciden mordicus appetij.
Et testudineo gressu feror octipes: æquor
Innato: sum fœdum, luctiferum'que malum.

XXII.

Calce coagmentor, quadrato marmore surgo:
Defendo nimbos, fulcio tecta domus:
E demas, Idæ pastor, index'que Dearum,
Exitium Troiæ, clarus adulter ero.
Tollito P, curnu ferio, ruo mœnia, cælum
Orno, Helles vector, victima grata sacris.

XXIII.

Ibidis inuentum Phariæ, ventris'que morantem
Immiſſo roſtro depleo proluuiem.

XXIIII.

Me vigil Heſperiæ ſerpens cuſtodiit ore:
De fuluo color inſignis, nomen'que metallo
Fluxit: natura eſt diſpar, cui viſcera frigent,
Exteriora calent: gratóque embammate menſis
Expetitur ſuccus, conditur pyxide corpus.

XXV.

Malleus illiſu inſultat mihi; mox ego motum
Aëra percello, & patulas dilabor ad aures:
Clepſydra meliùs properantes metior horas:
Cogo hominum cœtus, tonitrus fugo, tempora ſigno.

XXVI.

Exoſſis, pedibus caſſus, non horreo ſpinis,
Próque oculis implent cornua bina vicem.
Exſanguis, quaquà incedo tractu illino muccum.
Lætifer eſt mihi ſal hoſtis & exitium.

XXVII.

Corniger, ac timidus, pedibus'que fugacibus Euro
Ocyor; at furias mî citat alma Venus.
Laſſus, aqua vires reparo: Spadix'que colore,
Cornicis ſupero ſæcula longa quater.

XXVIII.

Libertatem olim dederam, nunc arceo frigus:
Materies fuerant pili, nunc lanea fila;

Aut

Aut etiam tramæ, Seres quas arbore pectunt.

XXIX.

Filia piniferæ siluæ, leuis innatat æquor,
Aluo grande tamen per mare vectat onus:
Linigeróque sinu ventis famulatur, & iras
Neptuni ridens humida regna secat.

XXX.

Anser, apis, vitulus, rerum potiuntur, & orbis
Tergeminum brutum frena superba regit:
Res similis monstri, condigna interprete, qualis
Thebigenæ nodos soluere Sphingis amet:
Membranam vitulus præbet, calamosque canorus
Anser, apes stipant cerea dona vagæ:
Fasque nefasque tria hæc obeunt, dum tergora chartæ
Penna arat, obstringit cera notata fidem:
His humana tribus diuináque iura reguntur,
Omnéque momentum hoc cardine terna trahunt.

XXXI.

Sectilis in tenues membranas candida lamna,
Conflata ex atomis, quos lintea fragmina reddunt
Diffusa in limpham, exilis quos ficina cogit:
Inde coactilibus stipor; mox arida sole,
Præbeo me calami diffissa cuspide arandam.

XXXII.

Metior, ingredior: tendóque & carbasa laxo:
Nec moduli, aut versus me sine stare queunt.

XXXIII.

XXXIII.

Glabra foris, pilosa intus, specie'que globosa,
Exsilio, quanquam mi pedis vsus abest:
Aëreas'que carens pennis volitabo per auras:
Et vires crebro pulsa resumo nouas.

XXXIIII.

Est mihi de sero deductum vespere nomen:
Ala mihi cutea est, pluma'que mollis abest.
Sola auium pario, soli vbera lacte tumescunt:
Aspera sunt soli dentibus ora mihi.

XXXV.

Buxea materies, numeroso'que ordine dentis
Distincta, implexam diuido cæsariem.

XXXVI.

An grauius quidquam est, vel durius? attamen ignis
Hinc saliunt scatebræ, fonticuli'que leuis.

XXXVII.

Primùm albus pallor, ruber hinc cruor inficit ora,
Mox succum euinco, sepia pulla, tuum.
Vltimus erumpo; ast inter matureo primos:
Est genitrix sapiens, nomine stulta tamen.
Assyrios iuuenum monumento testor amores:
Vinosi laticis rore placere queo.

XXXVIII.

Corporeæ languent vires, rimis'que fathiscunt
Arua, ægrum nostra vi rotat ora pecus.
Relligione pia coluit Pelusia tellus,

Nostra fides cunctis obsequium'que placet.
Nos tamen infamat tumulo Priameïa coniux,
Atque incesta Helene nomine abusa meo.

XXXIX.

Rerum oculus cunctis, candens saxum esse putabar
Nonnullis, discus'ue, aut lucida lamina (tanta
De me pugna Sophos exercuit) huic pede maior
Non videor; telluri alius me exæquat inerti.
Attamen vnus ego lustro, gigno, excoquo cuncta.

XL.

Stuppa medulla mihi; labor ast apis ingeniosæ
Scapus mihi est: ab igne flammam mutuor.

XLI.

Olim dedi, quo tunc carebam, munere;
Datum tamen, possideo nunc, atque id colo.
O si diem illum Iupiter bonus vehat,
Quo non haberem, quod darem alteri tamen.

XLII.

Est, cuius cunctis æqua est data copia: cuius
Ex æquo egemus infimi atque maximi.
Quid, quod idem nimium huic, aut parcè suppetit illi,
Vt quisque rectè secius'ue eo vtitur?

XLIII.

Sum Terræ soboles: radiati Solis imago
Forma'que: libratam geminus me sustinet axis:
Attenuor, tenuóque simul; celeri'que rotatu
Perpluor impulsa, & vires adspergine sumo.

Omnia

Omnia fœcundans, elementum absumo; vomóque
In mediis (dictu mirabile) fluctibus ignem.
Quin nuda omnigenis occurso durior armis,
Obiectos'que domo lacera cute certius hostes.
Quid, quòd & arcessor, quamuis innoxia, cædis?

XLIIII.

Carnea sulcetur si glebula corneo aratro,
Non mel dulce dabit, sed feret acre piper.

ALITER.

Agrum caueto carneum ne vomere
Arare pergas corneo: pro mellea
Semente, mox reponet vrens tibi piper.
Cupido eandem dulcamarus vim tenet, γλυκύπικρος.
Pro melle felleum propinans poculum.
Fœdare strictis vnguibus cutim caue,
Assiduus est Pruriginis comes Dolor.

FINIS.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPI Regis Hisp. &c. Ducis Brab. &c. Priuilegiis cautum est, ne quis ante sexennium citra Christophori Plantini voluntatem, *Emblemata & AEnigmata ab Hadr. Iunio Medico conscripta* imprimat, aut alibi impressa importet, venaliáue habeat, intra omnes ditionis eius fines. qui secus faxit; confiscationis librorum, & pœna fisco Regio exsoluenda, multabitur: vt latius patet in ipsis diplomatis; quorũ alterum datum Bruxellæ: Anno, M. D. LXV. VI. Ianuar. Subsig.

De la Torre

Alterum verò XII. Martij. Subsig.

De Perre.

MAXIMILIANI II. Romanorũ Imperatoris ſemper Augusti publico edicto cautum & ſancitum eſt, nequis cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, aut conditionis fuerit, quacumque ſacri Romani Imperij & ditionis eius fines patent, quæcunque probatorum auctorum opera, quotquot vel hactenus nondum impreſſa, vel ab alijs quidem impreſſa, nouis autem deinceps ſcholijs, annotationibus, aut commentarijs aucta & illuſtrata Chriſtophorus Plantinus ciuis & typographus Antuerpienſis primus typis procuderit, intra proximum ſexennium à prima cuiuſque operis aut voluminis editione, vllo pacto eiuſdem vel diuerſi characteris forma excudat, aut excuſa ab alijs intra eiuſdem Maximiliani & Imperij fines vendenda importet, ſeu quouis modo diſtrahat maniſeſtè vel occultè ſub pœna decem Marcharum auri puri, quarum dimidia fiſco Imperiali fraudis vindici, reſidua verò pars prænominato Plantino cedat, præter librorum ad imitationem impreſſorum amiſſionem: quos idem Plantinus vbicũque locorum nactus fuerit per ſe, vel ſuos, adiumento Magiſtratus loci, vel citra, propria auctoritate ſibi vendicare, inque ſuam poteſtatem redigere poterit. In cuius rei fidem edicto manu ſubſcripſit & ſigillum apponi iuſſit Cæſarea Maieſtas. Datum in ciuitate Viennæ Auſtriæ, die vigeſima prima menſis Februarij, Anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quinto: Subſign.

Maximilianus

Ad mandatum ſacræ

Cæſ. M. proprium.

Haller

467

